

Styrdokument LÄR Förskolan

Gustavsberg
2018-2019

LÄR
-FÖRSKOLA
SKOLA

Upprättat 2018-08-31

Förskolan LÄR

Innehåll

1.	VERKSAMHETSPLAN	3
2.	ARBETSPLAN	18
3.	SYSTEMATISK KVALITETSARBETE	37
4.	SYNPUNKT OCH KLAGOMÅLSHANTERING	47
5.	LIKABEHANDLINGSPLAN	52
6.	ANMÄLNINGSPLIKT	66
7.	KRISPLAN	75
8.	ÅRSPLANERING FÖR FÖRSKOLAN	86

Förskolan LÄR

Verksamhetsplan 2018/2019

Innehållsförteckning

Förskolans organisation	
Uppdraget och målen	
Normer och värden	
Utveckling och lärande	
Barns inflytande	
Förskola och hem	
Samverkan med förskoleklass, skola och fritidshem	
Dokumentation	
Uppföljning, utvärdering, utveckling	
Förskolechefens ansvar	

Inledning

Förskolan och skolan LÄR bedriver i dagsläget förskoleverksamhet i Stockholms innerstad, Nacka Kommun samt Värmdö Kommun. Förskolan LÄR i Gustavsberg, Värmdö, startades av Tove Ryman år 1994 och har drivits i privat regi sedan hösten 2001 då även Skolan LÄR startade som erbjuder skolverksamhet f-5.

Verksamhetsidé

Förskolan LÄR har Läroplanen för förskolan (Lpfö 98- Reviderad 2016) som grund för det pedagogiska arbetet. Förskolan LÄR har utarbetat ett komplement, "LÄR-Pedagogiken" som innebär i stort att man tillvaratar barns naturliga nyfikenhet och utvecklar deras intresse för eget lärande från tidig ålder. LÄR tillgodoser barns behov av socialt samspel och strävar efter att ge de redskap som behövs för framtiden. Barnen utvecklar tilltro till sig själva och sin egen förmåga och får en grundtrygghet som följer med dem genom livet. Detta sker genom en strukturerad verksamhet under lekfulla former med lärande samlingar i matematik, svenska, engelska, natur och samhällsorienterande ämnen samt rörelse och bild från tidig ålder.

Förskolans verksamhet bygger på en grundläggande värdering, där etik, moral och struktur står i centrum.

Barnen erbjuds den bästa möjliga förskolan inom vår filosofi: med fasta rutiner, kunskap, god mat, lek och spänning. De ges möjlighet att utvecklas till trygga, självständiga individer med en stabil grund av lärdom att bygga vidare på.

Pedagogiken bygger på att barnen stimuleras till att använda alla sina sinnen och intelligenser för att utvecklas väl. Vi ser barnen som hela individer som måste utvecklas i alla avseenden såväl motoriskt, intellektuellt, kreativt, känslomässigt, viljemässigt, moraliskt som socialt.

En väl genomtänkt verksamhet är en förutsättning för trivsel och resultat. Vi följer en arbetsplan som beskriver mål och medel för respektive åldersgrupp samt utvecklingsstadium. Via hembrev får föräldrarna skriftlig information om barnens arbete och andra aktiviteter.

Miljön är viktig på förskolan, både inne och ute. Närheten till naturen och en estetiskt tilltalande innemiljö är kännetecknande för LÄR. Barnen spenderar mycket tid utomhus och i 1-3 årsgruppen så sover de ute.

Förskollärarens mål inom ramen för verksamhetens mål

Pedagogiska mål:

- Ta helhetsansvaret för att skapa och utveckla en trygg och säker miljö som lockar och utmanar barnen till lek, aktivitet och lärande.
- Ha ansvar för att planera, leda, utveckla och bedriva den pedagogiska verksamheten så att den stimulerar och utmanar barns utveckling och lärande.
- Skapa förutsättningar för verksamheten att arbeta mot strävansmålen enligt styrdokumentet.
- Aktivt arbeta för att verksamhetens värdegrund och arbeta mot diskriminering.
- Samverka med pedagoger i förskoleklassen, skola och fritidshem för att stödja barnens övergång till skolan.
- Ansvara för att alla barn får ett reellt inflytande på arbetssätt och innehåll.
- Att varje barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt dokumenteras.
- Att resultatet utvärderas och följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla förskolans kvalitet och därmed barns möjlighet till utveckling och lärande.

Mål föräldrasamverkan:

- Ta helhetsansvaret för ett nära samarbete med hemmet.

Mål arbetslaget/utveckling

- Bidra till arbetslagets kompetensutveckling.
- Bidra och främja ett positivt samarbetsklimat på arbetsplatsen.

Arbetslagets mål inom ramen för verksamhetens mål

- Aktivt arbeta för en trygg och säker miljö som lockar och utmanar barnen till lek och aktivitet.
- Skapa förutsättningar för verksamheten att arbeta mot styrdokumentet.
- Aktivt arbeta för verksamhetens värdegrund och arbeta mot diskriminering.
- Arbeta för att förskolan har ett nära samarbete med hemmet.
- Bidra till varandras kompetensutveckling.
- Bidra och främja ett positivt samarbetsklimat på arbetsplatsen.
- Vara delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet med dokumentation och uppföljning av arbetet för att utveckla förskolans kvalitet och därmed barns möjlighet till utveckling och lärande.

Totalt är ca 90 barn inskrivna på förskolan. De är fördelade på: Småbarnsavdelningarna Småbarn 1 och Småbarn 2 som har 10-15 barn vardera i åldrarna 1-3 år. 3-årsgruppen har 20-22 barn i åldern 3-4år. 4-årsgrupp har 21-24 i åldern 4-5 år och 5-årsgruppen har 22-24 barn 5-6 år.

UPPDRAGET OCH MÅLEN**Bakgrund:**

Verksamheten på förskolan regleras i skollagen och har Skolverket som tillsynsmyndighet. I augusti 1999 tillkom en läroplan för förskolan, Lpfö 98/16. Den har reviderats med start den 1 juli 2016. Denna anger de nationella målen för förskolan men ger inga anvisningar om hur målen ska nås eller om arbetsätt och metoder. Läroplanen är utformad i enlighet med skollagen och FN:s barnkonvention samt utifrån den svenska förskolans tradition.

Läroplanen skall styra förskolan och uttrycker därmed vilka krav staten ställer på verksamheten. Den uttrycker också vilka krav och förväntningar barn och föräldrar kan ha på förskolan.

Läroplanens inledande avsnitt behandlar förskolans värdegrund och uppdrag. De mål och riktlinjer som sedan följer är:

- normer och värden
- utveckling och lärande
- barns inflytande
- förskola och hem
- samverkan med förskoleklass, skola och fritidshem

- Uppföljning, Utvärdering och Utveckling
- Förskolechefs ansvar

Uppdraget: Förskolan skall lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten skall vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan skall erbjuda barnen en pedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmet skall barnens utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar främjas.

Målen anger inriktningen på förskolans arbete och uttrycker en önskad kvalitetsutveckling i förskolan. Målen är i förskolans läroplan utformade som mål att sträva mot när det gäller det enskilda barnets utveckling och lärande.

Riktlinjer för personalen i förskolan anger det ansvar som vilar på alla anställda.

Mål för Förskolan LÄR:

På förskolan LÄR ska alla barn ges möjlighet att utvecklas till trygga och ansvarsfulla individer genom att bemötas där de befinner sig. Med respekt för barns kunnande och olikheter skapar vi en lärande miljö i samråd med barn och föräldrar. Ett mål är att varje barn har sin portfolio och arbeta med att utveckla individuella utvecklingsplaner.

Våra ledord är:

- **Respekt för varandra och för allt levande**
- **Empati och lyhördhet**
- **Allas lika värde**
- **Vikänsla på hela förskolan**
- **Fokus på det positiva**
- **Trygghet**
- **Genom en strukturerad verksamhet erbjuds barnen en miljö där alla sinnen stimuleras och de ges möjlighet till maximalt lärande**
- **Förskolan och hemmet samarbetar för att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska utvecklas rikt och mångsidigt.**
- **Förskolan samarbetar med förskoleklassen för att ge barnen goda förutsättningar inför skolstarten.**
- **Pedagogerna arbetar medvetet med dokumentation för att utveckla verksamheten vid förskolan.**
- **Förskolechefen ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med uppdraget.**

Detta når vi genom att aktivt arbeta för ett bra och öppet klimat på hela förskolan, samt att vara lyhörd för allas olikheter.

NORMER OCH VÄRDEN

Mål: "Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar*
- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- *sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen*
- *förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av kön, social eller etnisk bakgrund*
- *respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö"*

Mål för Förskolan LÄR:

- pedagogerna ska vara goda förebilder.
- alla ska visa respekt för barn och vuxna, vår miljö och allt som lever i den.
- pedagogerna är medforskande i arbetet med barnen.
- alla ska sprida vi-känsla på förskolan.
- alla ska bygga på det positiva hos alla.
- alla har lika värde, oberoende av hur de ser ut, färg, form eller bakgrund.

Vi uppnår detta genom att:

- arbets sättet genomsyras av respekt för barn och vuxna.
- alla vuxna har ansvar för att bekanta sig med alla barn på förskolan. Pedagogerna hjälper varandra och byter avdelningar vid frånvaro mm. för att skapa en vi-känsla och samhörighet.
- alla är lyhörda mot varandra och är goda förebilder vilket skapar empati och samarbete.
- barns inflytande står i fokus.
- pedagogerna hämtar inspiration ur barns intressen och önskningsar.
- via observationer och pedagogisk dokumentation kan vi möta varje barn där det befinner sig i utvecklingen.
- pedagogerna är medforskande i arbetet med barnen och ger dem utrymme för egna reflektioner över sitt lärande och sin vardag.
- bygga på det positiva hos alla på förskolan genom att se det som fungerar.
- alla i gruppen får lära sig om olikheter och likheter. På förskolan finns flera olika länder representerade genom barnen.
- pedagogerna bemöter alla barn lika och ger flickor och pojkar samma förutsättningar i verksamheten. Pedagogerna ser också till det enskilda barnets behov och stärker barnets förmågor.
- pedagogerna har ett demokratiskt förhållningssätt som leder till att barnen utvecklar självständighet och eget ansvar. Förskolans pedagoger arbetar aktivt med att visa empati och sympati genom sagor, samtal och lek.
- grunden i verksamheten är leken och den ska lyftas fram på hela förskolan.

- alla ska arbeta enligt likabehandlingsplanen. Enligt diskrimineringslagstiftningen finns en utarbetad Likabehandlingsplan. I konfliktlösning ingår det att visa hänsyn samt ta sitt ansvar och tillsammans med en vuxen reda ut konflikten och förlåta.
- alla förmedlar intresse och kunskap om vår närmiljö och naturen genom att regelbundet besöka olika platser runtomkring och vistas i skogen där det finns många spännande djur.
- alla arbetar med hållbar utveckling där barnen får vara med i hela processen. Papper, glas och mjölkkartonger återvinns på olika returstationer.
- allt arbete ska ske med tydligt barnfokus.

UTVECKLING OCH LÄRANDE

Mål:

"Förskolan skall sträva efter att varje barn

- *utvecklar sin identitet och känner sig trygg i den*
- *utvecklar sin nyfikenhet och sin lust samt förmåga att leka och lära*
- *utvecklar sin självständighet och tillit till sin egen förmåga*
- *känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för kulturen*
- *utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt för gemensamma regler.*
- *utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande.*
- *tillägnar sig och nyanserar innebörden i begrepp, ser samband och upptäcker nya sätt att förstå sin omvärld.*
- *utvecklar sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för sina uppfattningar och försöker förstå omvärldens perspektiv.*
- *utvecklar nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra.*
- *utvecklar intresse för intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner.*
- *utvecklar intresse för bilder, texter och olika media samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala kring dessa.*
- *utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bildrörelse, sång och musik, dans och drama.*
- *utvecklar sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring.*
- *utvecklar sin matematiska förmåga att föra och följa resonemang.*
- *utvecklar intresse för och förståelse för naturens olika kretslopp och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra.*
- *utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen*
- *utvecklar sin förmåga att urskilja, utforska, dokumentera och ställa frågor om och samtala kring naturvetenskap.*

- *utvecklar sin förmåga att utskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar.*
- *utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap.*
- *som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som sitt modersmål.”*

Mål för Förskolan LÄR:

Alla barn ska ges möjlighet att

- utveckla självständighet och tillit till sin förmåga och trygghet i sin identitet.
- utveckla sin förmåga att arbeta i grupp, att hantera konflikter och förstå skyldigheter och rättigheter samt ta ansvar för gemensamma regler.
- utveckla ett rikt och nyanserat språk och sin förmåga att kommunicera med andra.
- utvecklar sin nyfikenhet och lust samt förmågan att leka och lära.
- utvecklar arbetet med naturkunskap, matematik och teknik.
- utveckla sin kreativitet och fantasi.
- lära känna sin egen och andras kulturer och traditioner.

Detta når vi genom att:

Socialt: Barns lärande sker genom att umgås med andra, genom att samtala, leka, skapa, utforska, experimentera, iakttä, lyssna, jämföra och reflektera. Den pedagogiska verksamheten är utformad för att möjliggöra lärande av olika slag i vardagliga sammanhang, i planerade aktiviteter och i leken.

Nyfikenhet: Barnen bemöts på sin individuella utvecklingsnivå och deras vilja att lära tas tillvara. De utmanas i olika aktiviteter att gå vidare så att de utvecklar en förståelse för att det alltid finns mer att lära och en nyfikenhet att ta del av detta. Varje barn har sina unika förutsättningar och på förskolan ska varje barn ges möjlighet att ta tillvara på och utveckla sina förmågor. Vi strävar efter att ge barnen olika upplevelser och erfarenheter. Vi Pedagogerna arbetar för att skapa pedagogiska miljöer, som inspirerar och stimulerar till utveckling, och vi förändrar den efter barngruppens behov. Närmiljön, gården och naturen ger möjligheter till stimulans för grovmotoriska övningar, fantasi och roliga lekar.

Kultur: Barnen får ta del av den kulturella mångfalden bland annat genom att sjunga traditionella sånger och lekar samt läsa barnböcker.

Självständighet: Genom ett pedagogiskt förhållningssätt ges barnen ökad valfrihet, inflytande och möjlighet att utveckla självständighet.

I alla situationer under dagen uppmuntras barnen att välja, ta ansvar för sina handlingar och beslut samt reflektera över det som händer. Pedagogerna finns med som ett stöd i valen och träningen att klara sig själv vid ex. på- och avklädning, toalettbesök, måltiderna, materialval, lek, städning, samspelet med andra och konfliktlösning. Ansvar ökar efter ålder och mognad. Barnen får på så sätt syn på sin egen förmåga och vi kan tillsammans arbeta med att öka deras tillit till den.

Materialet som finns på förskolan är placerat i den nivån så att barnen själva kan plocka fram färg, penslar, saxar mm.

Konflikthantering: Förskolan arbetar enligt likabehandlingsplanen. Enligt diskrimineringslagstiftningen har vi utarbetat en Likabehandlingsplan. I konfliktlösning ingår det att förlåta och visa hänsyn samt ta sitt ansvar för att gemensamt reda ut konflikten tillsammans med en vuxen.

Rörelse: Den motoriska förmågan står i direktkontakt med den språkliga förmågan. Grundrörelser som att åla, krypa, rulla och balansera är rörelser som vi planerar in i varje rörelsepass på förskolan. Rörelse ingår som en naturlig del i de flesta aktiviteterna. Olika rörelsepass planeras in utifrån förutsättningar och årstider, både ute och inne. Det finns mycket utrymme för grovmotorisk träning på vår gård och på berget utanför och i skogen.

Språk: Vi använder språket naturligt i vår vardag, barnen får förståelse för ord och begrepp i sina sammanhang. Barnen tränar språket dagligen genom dialog med pedagoger och andra barn. Språket tränas också genom ett medvetet och planerat arbete från pedagogerna på den lärande samlingen. Genom olika bokstavslekar lär barnen känna igen sitt namn i skrift, lär sig vad bokstäverna heter, att skriva sitt namn och bli medvetna om att bokstäver tillsammans blir ord. Genom att sjunga sånger, prata om rim och ramsor, samtala kring begrepp, läsa böcker och berätta sagor berikar vi barnens språk.

Skapande: På alla avdelningar finns möjlighet till skapande aktiviteter, både styrda och fria. Alla barn ges möjlighet att prova på olika sorters material såsom tyg, pärlor, färger av olika slag, trä, plast, föremål från naturen mm och experimentera med dessa.

Matematik och begreppsuppfattning: Vi arbetar med begrepp såsom lika och olika, former i sammanhang, siffror i vardagstalet, mängder och antal. Vi använder material som finns i verksamheten och miljön. I olika vardagssituationerna såsom vid ex. dukning, påklädning, samling jämför vi vem som är *stor respektive liten, lång – kort, hög-låg*. Med uppgifter såsom att leta *bakom*, sitta *på*, lägga *under* mm tränas olika begrepp. Genom rutinerna får barnen ett begrepp om tid.

Miljö: Miljön på förskolan, både ute och inne ska stimulera barns lek och nyfikenhet. Barnens lek är viktig och en förutsättning för ett lekfullt lärande. Pedagogerna arbetar för att utveckla miljön inomhus så att det finns utmaningar och möjlighet till att leka ostört. De skapar stationer med inbjudande material som stimulerar kreativiteten som möjliggör barnens olika uttrycksbehov. Utgångspunkten är barnens behov och önsknings. På förskolan finns en fantastisk utomhusmiljö som ger mycket stimulans för grovmotoriska övningar, fantasi och roliga lekar.

Lek/identitetsutveckling: Vi arbetar för en bra balans mellan styrd och fri lek. Det ger en unik möjlighet att stärka den sociala förmågan hos varje individ. Barnen bearbetar då sina upplevelser och intryck som de får under dagen. Barnets identitet stärks genom att de provar på olika roller. I observation av barnens lek och vid behov hjälper vi dem att komma vidare i leken. Förmågan att och lusten att leka och lära ökar då miljön är tillrättalagt i olika lekstationer. Alla avdelningar ska ha en miljö som stimulerar barnets alla förmågor, motoriska, emotionella och matematiska o.s.v. En strävan är att leken tillåts pågå i lugn och ro.

Natur: Varje vecka finns inplanerade aktiviteter i den natur som finns tillgänglig i området. I skogen kan vi titta på naturens växlingar och forska i vad som händer och varför. Vart försvinner den gröna färgen på bladen när det blir höst? Genom att forska tillsammans med barn får man intressanta vinklingar på naturens under. Pedagogerna arbetar medforskande.

Naturens kretslopp är ett mål som barnen är delaktiga i. Exempelvis får barnen rita ordentligt på varje papper, överblivet papper samlas och när det är fullt lämnas det till återvinningen.

Teknik: Genom tillgängligt material och presentationer av enkla tekniska apparater och föremål ska barnen ges möjlighet att utforska och lära sig att förstå samband om hur dessa fungerar.

BARNNS INFLYTANDE

Mål:

"Förskolan skall sträva efter att varje barn

- *utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation*
- *utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö*
- *utvecklar sin förmåga att förstå och handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande*

Mål för Förskolan LÄR:

- barnen ska ges utrymme att uttrycka sina tankar och åsikter.
- barnen ska ges möjlighet att utvecklas att ta ansvar för sig själv och andra utifrån mognad och kunskap.
- barnen ska vara delaktiga i beslutsprocesser som rör dem själva.

Detta når vi genom att:

- I olika aktiviteter får barnen möjlighet att uttrycka sina tankar och åsikter om exempelvis vad de vill göra under dagen, vilka sånger som de vill sjunga och vem de vill leka med.
- I arbetet med gruppen används olika metoder för demokrati, till exempel genom att rösta, att använda en förskriften namnlista eller genom individuella önskemål.
- Varje barn har ansvar för att städa efter sig och vara varsam med förskolans saker och miljö. Graden av ansvar ökar i takt med barnets ålder.

FÖRSKOLA OCH HEM

Mål:

- *" Förskolan skall komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn skall kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen skall därför ske i ett nära samarbete med hemmet"*

Mål för Förskolan LÄR:

- Förskolan ska vara ett komplement till hemmet och genom samtal och dokumentation eftersträvas en god föräldrasamverkan.

Detta når vi genom:

Daglig kontakt: Vid lämning och hämtning samtalar vi kring barnets behov och önskningsar.

Utvecklingssamtal (IUP)

Utvecklingssamtal sker två gånger per år. Då samtalar pedagog och föräldrar kring barnets förmågor och intressen och hur det fungerar både på förskolan och i hemmet. Tillsammans skriver vi en utvecklingsplan. Om det framkommer att ett barn behöver extra stöd i sin utveckling upprättas ett åtgärdsprogram som ska följas upp regelbundet. Önskas flera samtal är detta möjligt.

Föräldramöten

En gång per termin har förskolan föräldramöte. Målsättningen är att föräldrarna ska få information om kommande årsverksamhet och möjlighet att fråga och lämna önskemål kring det gemensamma arbetet på avdelningen. Pedagogerna berättar om planerade aktiviteter.

Enkät

Varje år genomför kommunen en enkätundersökning där föräldrar får svara på frågor om verksamheten. Förskolan får sedan resultatet och gör då en förbättringsplan utifrån dessa. Utifrån förbättringsplanen planerar sedan pedagogisk ledare och avdelningsansvariga verksamheten, och justerar eventuellt arbetsplanen.

Föräldratraktioner

Sommaravslutning är för hela förskolans barn, personal och föräldrar ute på gården. Sångframträdanden görs av barnen och därefter gemensamt firande.

Luciafest, med luciatåg och sång för föräldrarna som sedan bjuds på kaffe, lussebullar och pepparkakor.

Synpunktshandtering

Det finns rutiner för synpunktshandtering på förskolan. Information och blanketter finns på förskolan och på hemsidan. Anmälan kan ske anonymt om en förälder så önskar.

SAMVERKAN MED FÖRSKOLEKLASSEN, SKOLAN OCH FRITIDSHEMMET

Mål:

- *"Genom att förskolan nu får en läroplan omfattas utbildningssystemet av två läroplaner, en för förskolan (Lpfö98), en för den obligatoriska förskoleklassen (Lpo94). Avsikten är att läroplanerna skall länka i varandra utifrån en gemensam syn på kunskap, utveckling och lärande".*
- *"Förskolan skall sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv."*

Mål för Förskolan LÄR:

- att barnets avslut på förskolan ska vara positivt och individuell
- att övergången till skolan ska ske smidigt och över längre tid

Detta uppnår vi genom att:

Förskolan har ett nära samarbete med skolan LÄR. Det är viktigt att övergången mellan förskola och skola sker på ett så bra sätt som möjligt för att skapa trygghet hos barnen. På vårterminen innan skolstart kommer blivande klassläraren till förskolan ett tillfälle för att träffa barnen och ta del av deras verksamhet och bli ett känt ansikte för barnen.

Vid några tillfällen under vårterminen äter 5-åringarna lunch på skolan för att bli trygg i skolmiljön. De får en naturlig övergång till skolan genom idrotten som de har på skolan en dag i veckan. Under vårterminen, på idrottsdagar och andra dagar med gemensamma teman deltar de blivande 6-åringarna alltid i grupper tillsammans med sina faddrar för att de ska lära känna de andra barnen på skolan innan de börjar. Det finns ett färdigställt program med rutiner som alla lärare använder sig av när de blivande eleverna ska börja skolan.

4- och 5-årsgrupperna inbjuds att se teaterföreställningar, genrep till julspel och LÄRstjärnorna som återkommer varje läsår. Det finns en väl fungerande fadderverksamhet för eleverna i blivande förskoleklass. Detta samarbete inleds redan på vårterminen.

DOKUMENTATION

Barnens pärm

Pedagoger dokumentera det enskilda barnets utveckling och lärande med "Barnens pärm". Under terminens gång, för vi in i pärmens tex. nulägesrapport, barnens alster, barnintervjuer, mm.

Barnobservationer

Vid valda tillfällen och kontinuerligt görs barnobservationer på barn i grupp och enskilda barn. Vi observerar leken och andra aktiviteter under dagen. Vi observerar förmågorna enligt de punkter som finns i IUP-blanketten, emotionellt, socialt, motoriskt, perceptuellt, språkligt och logisk-matematiskt. Dessa observationer ligger sedan till grund för utvecklingssamtalen.

Individuella observationer

Vid behov gör vi en mer djupgående observation på de barn som bedöms behöva det.

Gruppobservationer

Pedagogerna gör dagligen gruppobservationer för att se hur det enskilda barnet samt gruppen fungerar socialt. Utifrån dessa observationer görs förändringar i verksamheten om så behövs, för att motsvara gruppens behov t.ex. aktiviteter, gruppindelningar, rutiner, regler och pedagogens förhållningssätt.

Lekmiljöobservationer

Regelbundet görs observationer av barnens lek och utifrån dessa behöver vi ibland göra förändringar i barnens miljö t.ex. möblering, leksaker och förbrukningsmaterial etc.

UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH UTVECKLING

- *"Förskolan kvalitet ska kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följas upp, utvärderas och utvecklas." "Det handlar ytterst om att utveckla bättre arbetsprocesser, kunna bedöma om arbetet sker i enlighet med målen och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra förutsättningarna för barn att lära, utvecklas, känna sig trygga och ha roligt i förskolan." " All form av utvärdering ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Barn och föräldrar ska vara delaktiga i utvärdering och deras röster ska lyftas fram."*

Arbetet med pedagogisk dokumentation ska tydliggöras under läsåret genom kompetensutveckling i ämnet och framtagande av ett kompletterande material som pedagogerna ska börja använda.

Förskolan LÄRs mål 2018/19

(Utifrån enkätsvar från föräldrar, läroplanen, egna interna utvärderingar)

Fortsatt arbete med implementering av likabehandlingsplanen:

- Hela arbetsgruppen ska fortsätta arbetet med implementeringen av likabehandlingsplanen. Punkten ska finnas med på dagordningen till alla möten.
- Förhållningssättet gentemot både barn och vuxna ska vara likvärdigt hos alla.
- Alla ska aktivt arbeta för att motverka att någon behandlas illa.
- Alla vuxna ska bekanta sig med alla barn.
- Likabehandlingsplanen ska delges föräldrarna

Stimulera till god hälsa:

- Pedagogerna arrangerar vasaloppet och LÄRloppet för barnen.
- Barnen ska vistas utomhus minst en gång per dag, helst två gånger per dag. Avdelningarna går till skogen regelbundet.
- Förskolans hygienrutiner ska vara tydliga för alla i hygienutrymmen.

Hållbar utveckling (natur och miljövård):

- Barnen ska få möjlighet att arbeta tematiskt över en längre period med hållbar utveckling för att på så sätt öka och fördjupa deras medvetenhet kring natur, naturvård och kretsloppsfrågor.
- Några pedagoger ska gå på föreläsning om grön flagg för att få inspiration till en utveckling av arbetet med detta tema.
- Aktiviteter som barnen har gjort och processen ska dokumenteras i bilder, text och alster. Som avslutning ska föräldrar bjudas in till vernissage.
- Alla avdelningar fortsätter arbetet med sopsortering och inlämning till miljöstationen

Barns inflytande

- Verksamheten ska präglas av ett tydligt barnperspektiv. Barnen ska ges ett ökat inflytande, ansvar och delaktighet i vardagen. Pedagogerna observerar barngruppen och samtalar med barnen: Tillsammans diskuteras teman och ansvarsområden. Ansvar och inflytande läggs på barnens nivå och görs begripligt för alla barn.

Information och samverkan med föräldrarna

- Alla pedagoger ska visa intresse för synpunkter och önskemål från kund.
- Alla föräldrar erbjuds två utvecklingssamtal under läsåret. Vid behov kan ytterligare samtal bokas.
- Pedagogerna ska dokumentera barnens lärande och delge föräldrarna detta på ett enkelt och begripligt sätt.
- Vid alla samtal med föräldrar ska de tillfrågas om hur de ser på sin delaktighet och insyn i verksamheten, hur de vill ha information och vilken.

Den reviderade läroplanen

Förändringarna i läroplanen innebär ett förtydligande av målen och riktlinjer när det gäller barns språkliga och kommunikativa utveckling, matematiska utveckling samt naturvetenskap och teknik. Förändringar av riktlinjer för förskollärare och arbetslaget samt nya avsnitt om uppföljning, utvärdering och utveckling och förskolechefens ansvar.

Pedagogerna ska arbeta teoretiskt och praktiskt med att implementera nya läroplanen. Alla som arbetar på förskolan ansvarar för att läsa och sätta sig in i läroplanen samt aktivt delta i förändringsarbetet. Arbetslagsledaren ansvarar för att följa upp diskussion och beslut i sin arbetsgrupp. På planeringsdagen, pedagogmöten och andra möten som innehåller pedagogiska diskussioner kommer det att beredas tid för detta arbete.

Organisation

Avdelningarna organiseras utifrån barnens åldrar vid starten på höstterminen.

Miljö

Den pedagogiska miljön både inne och ute ska innehålla utmaningar som kan stimulera barnets alla förmågor. Pedagogerna arbetar kontinuerligt med att utveckla lekmiljön så att den är stimulerande och lärande för barnen.

Stöd till barn som behöver extra

Förskolan har barn i verksamheten som behöver extra stöd i sin utveckling. Första steget i detta arbete är att identifiera vilka svårigheten barnet har. De pedagoger som arbetar närmast barnet sammanställer observationerna. Vid ett möte med föräldrarna upprättas ett åtgärdsprogram i vilket behov och vilka stödinsatser beskrivs. Om det finns ett behov av en extra resursperson skickas en ansökan till resursenheten om särskilt stöd i form av en resursperson till gruppen eller det enskilda barnet. Stödinsatser utvärderas och revideras varje termin och förskolan ska arbeta fram en form för detta som fungerar bra.

Arbetsplanen

Arbetsplanen upprättas varje år.

Utvärdering

Verksamheten utvärderas kontinuerligt, vid pedagogmöten, genom att olika dokument som styr innehållet i verksamheten revideras och genom enkätundersökningar. Detta görs för att tydliggöra arbetet, målen och förbättra arbetet mot läroplanen. Som underlag används olika resultat, och förskolans åtagande för att säkra kvalitén och utvecklingen.

Planering

Alla anställda har både enskild och gemensam planeringstid för både kort- och långsiktig planering och utvärdering. Vid varje terminsstart är en planeringsdag inbokad då hela terminen grovplaneras och gemensamma ämnen diskuteras. All planering dokumenteras.

Fortbildning

Alla som arbetar på förskolan ska kontinuerligt utvecklas i sitt yrke. Detta uppnås genom kurser, studiebesök och föreläsningar, kompetensutveckling och fortbildning. Vi har också stimulerande diskussioner med kollegor ex. på planeringsdagar.

Medarbetarsamtal

Alla anställda har medarbetarsamtal och lönesamtal varje år.

Systematiskt kvalitetsarbete

Alla ovanstående punkter är en del i förskolans kvalitetsarbete.

FÖRSKOLECHEFENS ANSVAR

Förskolechefen ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med uppdraget.

Ett särskilt ansvar för att:

- det systematiska kvalitetsarbetet genomförs tillsammans med förskollärare, barnskötare och övrig personal.
- förskolans lärandemiljö utformas för utveckling och lärande
- verksamheten utformas så att barn får det särskilda stöd de behöver
- förebygga alla former av diskriminering och kränkande behandling
- personalen kontinuerligt får kompetensutveckling

ARBETSPLAN FÖR FÖRSKOLAN

2018/2019

Upprättat 2018-08-31

Innehåll

Arbetsplan för förskolan, syfte	
Förskolans uppdrag	
Normer och värden	
Utveckling och lärande	
Barns inflytande	
Förskola och hem	
Barn i behov av särskilt stöd	
Samverkan med förskoleklassen skolan och fritidshemmet	
Uppföljning, utvärdering och utveckling	

ARBETSPLAN FÖR FÖRSKOLAN

Syftet med arbetsplanen:

Den ska vara en konkretisering av Läroplan för förskolan, Lpfö 98 , reviderad 2016. finns att läsa på www.skolverket.se

Den ska beskriva *hur* vi arbetar för att sträva mot läroplanens mål.

Den ska vara ett stöd och arbetsredskap för pedagogerna, arbetslagen och ledningen.

Den ska vara ett hjälpmedel för föräldrar att bli delaktiga i verksamheten.

Den ska vara ett verktyg för utvärdering, utveckling och kvalitetshöjning.

I "Arbetsplanen för förskolan" är all text med *kursiv stil* direkta citat från förskolans läroplan Lpfö-98, reviderad 2016.

Förskolans värdegrund och uppdrag, ur Lpfö-98, reviderad 2016:

Grundläggande värden Förskolan vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. En viktig uppgift för förskolan är att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla levande i arbetet med barnen.

Värdegrunden uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglade verksamheten. Omsorg om och hänsyn till andra människor, liksom rättvisa och jämställdhet samt egna och andras rättigheter ska lyftas fram och synliggöras i verksamheten. Barn tillägnar sig etiska värden och normer främst genom konkreta upplevelser. Vuxnas förhållningssätt påverkar barns förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle och därför är vuxna viktiga som förebilder.

Att hävda grundläggande värden kräver att värderingar tydliggörs i den dagliga verksamheten. Verksamheten ska bedrivas i demokratiska former och därigenom lägga grunden till ett växande ansvar och intresse hos barnen för att de på sikt aktivt ska delta i samhällslivet.

Förståelse och medmänsklighet Förskolan ska ta till vara och utveckla barnens förmåga till ansvarskänsla och social handlingsberedskap, så att solidaritet och tolerans tidigt grundläggs.

Förskolan ska uppmuntra och stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Verksamheten ska präglas av omsorg om individens välbefinnande och utveckling. Inget barn ska i förskolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning hos någon anhörig eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Verksamheten ska syfta till att barnens förmåga till empati och omtanke om andra utvecklas, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Barns behov av att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor med andra ska stödjas.

Den växande rörligheten över nationsgränserna skapar en kulturell mångfald i förskolan, som ger barnen möjligheter att grundlägga respekt och aktning för varje människa oavsett bakgrund.

Saklighet och allsidighet Förskolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Varje barn ska ges möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån de egna förutsättningarna. Delaktighet och tilltro till den egna förmågan ska på så vis grundläggas och växa. Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna lämna sina barn till förskolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.

Alla som verkar i förskolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dessa värden. Vuxnas sätt att bemöta flickor och pojkar liksom de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma flickors och pojkars uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan ska motverka traditionella könsmonster och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller.

Skollagen föreskriver att utbildningen i förskolan ska, varhelst den anordnas, vara likvärdig. Normerna för likvärdigheten anges av de nationella målen, och förskolan ska arbeta för att nå dessa mål. Omsorg om det enskilda barnets välbefinnande, trygghet, utveckling och lärande ska prägla arbetet i förskolan. Hänsyn ska tas till barnens olika förutsättningar och behov. Detta innebär att verksamheten inte kan utformas på samma sätt överallt och att förskolans resurser därför inte ska fördelas lika.

Förskolans uppdrag Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska barnens utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar främjas.

Förskolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och växande. Förskolans uppgift innebär att i samarbete med föräldrarna verka för att varje barn får möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar.

Verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans än andra ska få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar så att de utvecklas så långt som möjligt.

Personalens förmåga att förstå och samspela med barnet och få föräldrarnas förtroende är viktig, så att vistelsen i förskolan blir ett positivt stöd för barn med svårigheter. Alla barn ska få erfara den tillfredsställelse det ger att göra framsteg, övervinna svårigheter och att få uppleva sig vara en tillgång i gruppen.

Förskolan ska ta hänsyn till att barn lever i olika livsmiljöer och att barn med de egna erfarenheterna som grund söker förstå och skapa sammanhang och mening. De vuxna ska ge barnen stöd i att utveckla tillit och självförtroende. Barnens nyfikenhet, företagsamhet och intressen ska uppmuntras och deras vilja och lust att lära ska stimuleras. I förskolans uppdrag ingår att såväl utveckla barns förmågor och barns eget kulturskapande som att överföra ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa.

Det svenska samhällets internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. Förskolan är en social och kulturell mötesplats som kan stärka denna förmåga och förbereda barnen för ett liv i ett alltmer internationaliserat samhälle. Medvetenhet om det egna kulturarvet och delaktighet i andras kultur ska bidra till att barnen utvecklar sin förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Förskolan kan bidra till att barn som tillhör de nationella minoriteterna och barn med utländsk bakgrund får stöd i att utveckla en flerkulturell tillhörighet.

Förskolan ska erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och aktivitet. Den ska inspirera barnen att utforska omvärlden. I förskolan ska barnen möta vuxna som ser varje barns möjligheter och som engagerar sig i samspelet med både det enskilda barnet och barngruppen.

Förmåga att kunna kommunicera, söka ny kunskap och kunna samarbeta är nödvändig i ett samhälle präglad av ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Förskolan ska lägga grunden till att barnen på sikt kan tillägna sig de kunskaper som utgör den gemensamma referensram som alla i samhället behöver.

Barnen ska få möjligheter att utveckla sin förmåga att iaktta och reflektera. Förskolan ska vara en levande social och kulturell miljö som stimulerar barnen att ta initiativ och som utvecklar deras sociala och kommunikativa kompetens. Barnet ska också ha möjlighet att enskilt fördjupa sig i en fråga och söka svar och lösningar.

Leken är viktig för barns utveckling och lärande. Ett medvetet bruk av leken för att främja varje barns utveckling och lärande ska prägla verksamheten i förskolan. I lekens och det lustfyllda lärandets olika former stimuleras fantasi, inlevelse, kommunikation och förmåga till symboliskt tänkande samt förmåga att samarbeta och lösa problem. Barnet kan i den skapande och gestaltande leken få möjligheter att uttrycka och bearbeta upplevelser, känslor och erfarenheter.

Förskolan ska främja lärande, vilket förutsätter en aktiv diskussion i arbetslaget om innebörden i begreppen kunskap och lärande.

Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Verksamheten ska utgå från barnens erfarenhetsvärld, intressen, motivation och drivkraft att söka kunskaper. Barn söker och erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande, men också genom att iaktta, samtala och reflektera. Med ett temainriktat arbetssätt kan barnens lärande bli mångsidigt och sammanhängande.

Lärandet ska baseras såväl på samspelet mellan vuxna och barn som på att barnen lär av varandra. Barngruppen ska ses som en viktig och aktiv del i utveckling och lärande. Förskolan ska ge barnen stöd i att utveckla en positiv uppfattning om sig själva som lärande och skapande individer. De ska få hjälp att känna tilltro till sin egen förmåga att tänka själva, handla, röra sig och lära sig dvs. bilda sig utifrån olika aspekter såsom intellektuella, språkliga, etiska, praktiska, sinnliga och estetiska.

Barnen ska få stimulans och vägledning av vuxna för att genom egen aktivitet öka sin kompetens och utveckla nya kunskaper och insikter. Detta förhållningssätt förutsätter att olika språk- och kunskapsformer och olika sätt att lära balanseras och bildar en helhet.

Språk och lärande hänger oupplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling. Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta till vara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen. Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden. Av skollagen framgår att förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal- och skriftspråk utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande. Detta innebär också att forma, konstruera och nyttja material och teknik. Multimedia och informationsteknik kan i förskolan användas såväl i skapande processer som i tillämpning.

Förskolan ska lägga stor vikt vid miljö- och naturvårdsfrågor. Ett ekologiskt förhållningssätt och en positiv framtidstro ska präglade förskolans verksamhet. Förskolan ska medverka till att barnen tillägnar sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö och förstår sin delaktighet i naturens kretslopp. Verksamheten ska hjälpa barnen att förstå hur vardagsliv och arbete kan utformas så att det bidrar till en bättre miljö både i nutid och i framtid.

Förskolan ska erbjuda barnen en i förhållande till deras ålder och vistelsetid väl avvägd dagsrytm och miljö. Såväl omvårdnad och omsorg som vila och andra aktiviteter ska vägas samman på ett balanserat sätt.

Barnen ska kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen. Verksamheten ska ge utrymme för barnens egna planer, fantasi och kreativitet i lek och lärande såväl inomhus som utomhus. Utomhusvistelsen bör ge möjlighet till lek och andra aktiviteter både i planerad miljö och i naturmiljö.

NORMER OCH VÄRDEN

Ur Lpfö-98, reviderad 2016:

"Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem"

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar:

- öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar.
- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra.
- sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen.
- förståelse för att alla människors har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Se vår Likabehandlingsplan för förskolan.
- respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Mål för Förskolan LÄR:

På förskolan LÄR ska alla barn ges möjlighet att utvecklas till trygga och ansvarsfulla individer genom att bemötas där de befinner sig. Med respekt för barns kunnande och olikheter skapar vi en lärande miljö i samråd med barn och föräldrar.

Våra ledord är Glädje, nyfikenhet, kunskap och vi gör detta genom:

- **Respekt för varandra och för allt levande**
- **Empati och lyhördhet**
- **Allas lika värde**
- **Vi känsla på hela förskolan**
- **Fokus på det positiva**
- **Trygghet**
- **Genom en strukturerad verksamhet erbjuds barnen en miljö där alla sinnen stimuleras och de ges möjlighet till maximalt lärande**
- **Förskolan och hemmet samarbetar för att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska utvecklas rikt och mångsidigt.**
- **Förskolan samarbetar med förskoleklassen för att ge barnen goda förutsättningar inför skolstarten.**
- **Pedagogerna arbetar medvetet med dokumentation för att utveckla verksamheten vid förskolan.**
- **Förskolechefen ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med uppdraget.**

Detta når vi genom att aktivt arbeta för ett bra och öppet klimat på hela förskolan, samt att vara lyhörd för allas olikheter.

Hållbar utveckling

Den sociala dimensionen av hållbar utveckling lyfter fram vikten av att resurser, inflytande och makt fördelas på ett rättvist, jämlikt och jämställt sätt. Vi ser alla som unika individer och tillvaratar allas kompetenser. Vi vill främja barnens utveckling och livslånga lärande. Vi är rädda om vår miljö och arbetar för långsiktiga och hållbara lösningar. Vi strävar efter ett helhetstänkande i alla lägen. Vi sopsorterar och går med skräp till sopstationen. Köksansvarig strävar efter att köpa in ekologisk och närproducerade produkter.

Trygghet

- Alla på vår enhet, barn, föräldrar och personal ska känna sig trygga.
- Närheten är viktig och därför delar vi ofta in barnen i mindre grupper för att alla barn ska bli sedda.
- Alla i gruppen ska känna sig omtyckta, vara behövda samt våga vara sig själva.
- Vi skapar rutiner och kontinuitet i den dagliga verksamheten.
- Vi förbereder barnen på vad som ska hända genom att samtala, visa och förklara, viktigt vid övergångar mellan dagens olika aktiviteter.
- Vi har gemensamma regler som är enkla att förstå och som utarbetas tillsammans med barnen.
- Vi ser till att alla barn får känna att de lyckas och får uppleva den glädje man känner när man får beröm och bekräftelse.
- Genom vårt förhållningssätt stärker och uppmuntrar vi barnens medkänsla och inlevelseförmåga i andras situation.
- Vi lägger ner tid på att reda ut och bearbeta konflikter som leder till att båda parter kan gå ur konflikten med bibehållen respekt.

Ansvar

- Vi sätter tydliga gränser som ska respekteras. Utifrån barnens ålder låter vi dem ta ansvar och konsekvenser av sitt handlande.
- Vi respekterar varandras lek och stör inte i onödan.
- Barns lek och utforskande skall respekteras och uppmärksammas.
- Förskolans kunskapssyn ska uppmuntra barnen att utveckla kreativitet, självständighet och självförtroende.

I arbetet med vår process kommer vi att utgå ifrån nedanstående frågeställningar:

- Hur bemöter barnen varandra/miljön?
- Hur stödjer organisationen arbetet mot målen?
- På vilket sätt har barnen haft delaktighet och inflytande i verksamheten?
- Vi möter och ser till människan oavsett social bakgrund, kön, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.
- Vi använder oss av pedagogisk dokumentation.

Ovanstående processområden och frågeställningar kommer att stämmas av vid ett tillfälle under hösten och vid ett tillfälle under våren.

UTVECKLING OCH LÄRANDE

Ur Lpfö-98, reviderad 2016:

Förskolans verksamhet ska präglas av en pedagogik där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Den pedagogiska verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande.

Verksamheten ska främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta till vara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter. Verksamheten ska bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själva och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för den pedagogiska verksamheten. Den ska utgå ifrån barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas till vara för att skapa mångfald i lärandet.

På LÄR arbetar vi på följande sätt för att sträva mot målen inom utveckling och lärande:

Förskolan ska sträva efter att varje barn

"Utvecklar sin identitet och känner en trygghet i den..."

- Vi arbetar för att alla barns individuella förutsättningar och behov skall tillgodoses.
- Genom dagliga observationer och reflektioner ser vi barnens utveckling.
- Vi förstärker och uppmuntrar det barnen är bra på.
- Vi stödjer dem i just deras sätt att vara: "Du duger som du är!"
- Vi dokumenterar och samlar material i barnens pärm för att ytterligare tydliggöra deras intressen, starka sidor och deras utveckling och lärande.

"Utvecklar sin nyfikenhet och sin lust samt förmåga att leka och lära..."

- Vi ger barnen utrymme för fri lek där barnens nyfikenhet och fantasi tillgodoses.
- Vi ger barnen utmaningar och motiverar dem till att själva utforska saker i sin omgivning.
- Vi uppmuntrar barnen att lösa mindre konflikter själva.
- Vi låter barnen på egen hand utforska hur lekreglerna fungerar med stöd av pedagogerna.
- Vi uppmuntrar barnen till lek med andra barn ute och till att våga lämna de vuxna för att kunna leka mer avskilt och att kunna lösa mindre konflikter på egen hand.
- Vi går på utflykter till närliggande "naturställen" för att stimulera barnens lek och fantasi med naturen som lekredskap.
- Vi pratar om årstider, småkryp, fåglar, träd, växter, "Hitta vilse" mm.

"Utvecklar självständighet och tillit till sin egen förmåga..."

- Barnen uppmuntras och ges tid till att klara av vardagliga situationer som påklädning, toalett, dela mat osv., samt i att söka lösningar och svar på problem på egen hand eller tillsammans.
- Vi visar på att det kan finnas olika sätt att lösa ett problem och att varje barns sätt att lösa saker på duger.

"Känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer..."

- Vi uppmärksammar svenska traditioner.
- Vi ger barnen kulturupplevelser genom bl. annat teaterbesök, musikföreställningar, biblioteksbesök, sagoberättelser osv.

- Vi lär känna de olika nationaliteter som finns bland våra barn, föräldrar, personal eller våra vänner.
- Vi uppmärksammar, "FN-dagen", "Kura gryning" (sagoberättande på en speciell dag i hela Norden).

"Utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler..."

- Vi hjälper barnen att reda ut sina konflikter.
- Vi har "kompissamtal" i grupperna.
- Vi har gemensamt uppgjorda kamrat-regler.
- Vi har en daglig dialog med föräldrarna som då också kan diskutera och följa upp händelser i förskolan med sina barn.

"Utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande..."

- Vi uppmuntrar till lek och rörelse där barnen tillgodogör sig både grov- och finmotorik.
- Alla barn är ute varje dag.
- På 1-3 års avdelningar sover barnen ute i vagnar.
- Varje vecka går alla grupper iväg och utforskar vår närmiljö.
- Ute på gården får barnen en naturlig träning genom att klättra i träd gunga, springa, balansera, rulla mm.
- I stora salen får barnen prova på olika saker som tränar deras kroppsuppfattning, balans och koordinationsförmåga. Rörelsen är schemalagd för alla våra barn.
- Vi pratar om vikten av att tvätta sina händer både före och efter måltider, vid toalettbesök och efter utevistelsen.

"Tillägnar sig och nyanserar innebörden i begrepp, ser samband och upptäcker nya sätt att förstå sin omvärld..."

- Vi tränar begrepp i alla dagligen förekommande situationer.
- Vi ger olika upplevelser och utforskar närmiljön.
- I leken tränar och befäster barnen det de upplevt.
- Vi läser sagor och faktaböcker och samtalar kring dessa.

"Utvecklar sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och försöker förstå andras perspektiv..."

- Vi arbetar med detta i det dagliga mötet med barnet, via samtal, samspel och interaktion i vardagens sysslor.
- Vid samlingar och gruppaktiviteter uppmuntrar vi barnen till att lyssna, berätta, reflektera samt ge uttryck för egna funderingar.
- Vi hjälper barnen i deras samspel och kommunikation med varandra.
- Vi använder oss av olika media.
- Barnen ges enklare instruktioner att utföra.

"Utvecklar ett nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra..."

- Vi tolkar det barnet säger, förtydligar, upprepar och förstärker.
- Vi använder oss av språk- och sångpåsar vid samlingen.
- Vi läser böcker och berättar sagor som vi sedan samtalar kring och återberättar för varandra.

- Vi arbetar med rim, ramsor samt motsatsord.
- Pedagogerna är förebilder med ett rikt och nyanserat talspråk där vi undviker slanguttryck.
- Vi uppmuntrar barnen till att berätta fritt.
- Vi låter barnen berätta egna sagor som vi även skriver ner.
- Vi använder oss av drama och olika teaterformer.
- Bokpresentation.

”Utvecklar intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner...”

- Vi sätter upp barnets namn synligt på flera platser i lokalerna.
- Vi läser alfabets böcker där vi samtalar kring bokstäver och dess betydelse.
- Vi ”ramsar” och sjunger om alfabetet.
- Alfabetet är uppsatt i grupprummen.
- Vi har skapande aktiviteter då man formar bokstäver i olika material.
- Barnen uppmuntras till att skriva sitt namn.
- Vi spelar spel samt lägger pussel.

”Utvecklar intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa...”

- Vi samtalar kring bilder och tillsammans med barnet skriver vi ner barnets berättelse.
- Vi använder oss av smartboard i 3-5 årsgrupperna som utmanar intresset för skriftspråket.
- Vi arbetar med ”ord-bild memory”.

”Utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama...”

- Barnen ges tillfälle till att prova på att använda olika sorters målar tekniker såväl inomhus som utomhus.
- Efter att barnen har varit ute i naturen kan de få rita, dansa eller spela rollspel som handlar om något de har upplevt.
- Vid samlingar och rytmik och rörelse tränar vi på de olika uttrycksformerna.
- Vid fester och högtider ges barnen tillfälle att uppträda för föräldrarna med sång, musik och teater.

”Utvecklar sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring...”

- Barnen får dela ut frukt och träna antal, t.ex. en var eller två var, liten eller stor fruktbit.
- Vid utelek i t.ex. sandlådan tränas antal, form och volym.
- Vi sjunger olika sånger med bl.a. antal, siffror och storleksbegrepp
- Organiserade lekar med matematik.
- När barnen arbetar med lera tränas bl.a. volym, form, antal mm.
- Räkneramsor med matematik.
- Rörelse/gymnastik – krypa under/över madrassen, springa ett varv runt gymnastiksalen mm.
- Vi har en tydlig dagsrutin för att barnen ska kunna orientera sig i tiden.

- Under dagen på förskolan samtalar vi och gör barnen uppmärksamma om tiden t.ex. efter/innan lunch, efter mellanmål mm.
- Vi tydliggör dagsstrukturen genom bildschema vid behov.
- Vi pratar, symboliserar och benämner veckodagar och månader.
- Vi uppmärksammar årstider och traditioner.
- Barnens födelsedagar firas och vi samtalar om att man fyller år på olika tider på året.

"Utvecklar sin förmåga att använda matematik för att undersöka, reflektera över och prova olika lösningar av egna och andras problemställningar..."

- Undan plockning t.ex. ta tre leksaker och lägg i lådan, sortera leksakerna.
- Det erbjuds material för konstruktionslek såsom kapplastavar, lego, klossar mm.
- Barnen erbjuds att lägga olika pussel.
- Utomhuspedagogik – barnen får hämta långa, korta pinnar, något lätt/tungt mm. Vi samtalar om olika former, mönster likheter och olikheter på naturmaterial.
- Material finns där barnen kan lära sig om lika/olika.
- Dela lika – man ska dela med sig. Ex. om ett barn har fem saker och ett barn har en sak så räknar vi tillsammans tills vi får lika många.

"Utvecklar sin förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp..."

- Begreppslekar såsom ställ dig längst bak, först, bredvid eller i mitten.
- Vi läser sagor med matematikinnehåll.
- Barnen får mäta olika material och även jämföra sig med varandra.
- Vi använder oss av räknasagor.

"Utvecklar sin matematiska förmåga att föra och följa resonemang..."

- På samlingarna får barnen tillfälle att reflektera över antalet barn som är på förskolan och lediga/sjuka.
- När vi målar och skapar så använder vi olika matematiska begrepp såsom t.ex. måla hela, halva papperet, mönster, former.
- Vi använder material med olika former, storlek och färger där barnen får sortera, räkna och samtala om hur de väljer att sortera materialet.
- Vi spelar spel där bl.a. antalsbegrepp, varannan och sortering tränas.

"Utvecklar intresse och förståelse för naturens olika kretslopp och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra..."

- Genom olika experiment som att visa att skräp som vi slänger ute i naturen inte försvinner av sig själv utan kan skada djur och människor.
- Vi visar med enkla medel barnen hur naturen fungerar och vad som händer om vi inte är rädda om den.
- Vi pratar om allemansrätten och vad vi får och inte får göra när vi är ute i naturen.

"Utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen..."

"Utvecklar sin förmåga att urskilja, utforska och dokumentera, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap..."

- Vi samtalar kring naturvetenskap vid många tillfällen. Ex Vad händer i naturen när träden tappar sina blad? Vad händer när vi tar in lite snö?

- På våra utedagar samlar barnen material så som växter och djur. Sen tittar vi i böcker och tar reda på fakta om det vi har hittat.
- Genom olika experiment med is, snö, vatten, ljus, vind, jord med mera, väcker vi en nyfikenhet och ett intresse hos barnen.
- Vi sjunger och leker lekar om djur och växter.
- Vi ger barnen möjlighet till att både använda "lekredskap" och naturmaterial såsom sand, vatten, bär, lappar, kriter, penslar mm. i uteleken.
- Vi sopsorterar och går med skräp till återvinningsstationen.
- Vi sår och planterar.

"Utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar..."

- Vi låter barnen måla, rita och bygga både inne och utomhus.
- Vi samtalar tillsammans med barnen om hur olika föremål används, fungerar och tillverkas.
- Vi låter barnen få prova på olika material, verktyg och tekniker i sitt skapande och i sitt utforskande.

"Utvecklar sin förmåga att bygga skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap..."

- Vi låter barnen samla in pinnar, grässtrån, stenar, kottar, kartonger, toalettrullar, äggkartonger och annat material att bygga och skapa med. Genom att visa olika sorters material för barnen får de en möjlighet att själva prova på att skapa och konstruera på sitt eget sätt.

"Barn som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål..."

- Vi är positiva till att föräldrarna pratar sitt modersmål med barnet vid hämtningar och lämningar.
- Vi förstärker barnets modersmål genom att vi visar intresse för det och försöker lära oss några enkla ord på barnets hemspråk.
- Vi lånar böcker som bildstöd på barnets modersmål.
- Vi frågar föräldrarna om lekar, böcker, mm. från hemlandet.
- Vi bjuder in föräldrarna till att berätta om hemlandet och dess traditioner.

I arbetet med vår process kommer vi att utgå ifrån nedanstående frågeställningar:

- Vad har varit bra/mindre bra?
- Hur kan vi utveckla miljön och projekten?
- Varför har vi fått dessa resultat?
- Hur gick tankegångerna vid projektens/miljöns början och hur har dem utvecklats?
- Vi använder oss av pedagogisk dokumentation.

Ovanstående processområden och frågeställningar kommer att stämmas av vid ett tillfälle under hösten och vid ett tillfälle under våren.

BARN INFLYTANDE

Ur Lpfö-98, reviderad 2016:

I förskolan läggs grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av den pedagogiska verksamheten.

Förskolan ska sträva efter att varje barn:

Utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation

Utveckla sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö, och utveckla sin förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande.

Demokrati

- Demokrati är basen i det svenska samhälle, i läroplanen och på LÄRs förskolor.
- Alla vuxna ska vara goda förebilder för barnen.
- Alla barn ska känna egenvärde samt får sina behov och intressen tillgodosedda.
- Vi strävar efter att alla ska respektera och ta ansvar för våra gemensamma regler och demokratiskt fattade beslut.
- Alla barn ska ha en möjlighet till delaktighet och inflytande. Deras egen erfarenhet och förmåga ska tas tillvara i de frågor som rör dem och anpassas efter deras behov och intressen.
- Barnen ska ha inflytande över och möjlighet att påverka verksamheten och miljön på förskolan. Vi har daglig verksamhet där alla barn har möjlighet att göra sin röst hörd t.ex. barnens val, önskesångsamling. Där kan de också få förståelse för att de själva har möjlighet till att påverka beslut och acceptera majoritetsbeslut.

Traditioner

Mål I i Lpfö98/10, 2:2 Utveckling och lärande, förskolan skall sträva efter att varje barn:

- *känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer,*
- *tillägnar sig och nyanserar innebörden i begrepp, ser samband och upptäcker nya sätt att förstå sin omvärld,*
- *utvecklar sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och försöker förstå andras perspektiv,*

”Förskolan skall komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn skall kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen skall därför ske i ett nära samarbete med hemmet” (citrat ur Lpfö sid 13)

Födelsedagar

Barnens födelsedagar firas genom sång på morgonsamlingen och extra uppmärksamhet i gruppen. Barnen får gärna ta med något att bjuda på t.ex. glass eller frukt.

LÄR-loppet

Ansvariga för LÄR-loppet är 5-årsgruppen.

I slutet av september springer alla barn LÄR-loppet klockan 10.00. Några barn i 5-årsgruppen får gärna hålla i uppvärmningen. Barnen startas i omgångar gruppvis, man låter alla barn komma i mål innan nästa grupp får starta. 3 – 5 åringar springer 2 varv, de minsta ett varv. 1 – 3 årsgruppen väntar på start vid sin entré. Där de startar som sista grupp i loppet. Efter loppet får alla barn medalj, frukt och juice. Tove delar ut medaljer.

FN – dagen

Ansvariga för FN-dagen är 4-årsgruppen. Tove hissar flaggan. FN-dagen uppmärksammas genom att vi hissar flaggan och sjunger sången, *Barn i alla länder*. Vi samlas vid flaggstången klockan 10.00. Under veckan äter vi mat från fem olika länder samt pratar och gör flaggor från dessa länder. Veckan innan gör alla grupper fredsduvor som vi hänger upp i taket i stora salen. Duvorna hänger kvar hela FN-veckan. 1–3 års gruppens duvor hänger i deras respektive grupprum.

Lucia

Ansvariga för Lucia är 5-årsgruppen. Innan mellanmålet sjunger 5-årsgruppen för alla barn i huset. Föräldrar till barn i 5-årsgruppen är välkomna till förskolan klockan 14:45 för Luciatåg. Självklart får alla barn på förskolan klä ut sig om de vill. Personalen kommer att ordna mysigt Luciafika till mellanmål. Övriga åldersgrupper bjuder in föräldrar på glögg i respektive grupprummet, småbarnens luciatåg börjar 14:00, 3 och 4 årsgrupp 14:45.

Jul

5 årsgruppen är bjuden till Gustavsbergskyrka med skola vid tre tillfällen (första advent, Lucia och julspel). Övriga åldersgrupper själva ansvariga för denna tradition.

Julgransplundring

Ansvariga för jul och julgransplundring är 1 – 3årsgrupperna. 3 – 5 årsgruppen äter julbord tillsammans i matsalen, 1–3 årsgrupperna äter julbord tillsammans i ett grupprum. Vi firar traditionsenlig julgransplundring med dans, pepparkakshuskross och "godispåse". Varje grupp ansvarar för fixa påsarna till barnen. Den firas Tjugondedag jul eller innan.

Vasaloppet

Ansvariga för Vasaloppet är 4 årsgruppen.

I samband med Vasaloppet har vi barnens Vasalopp klockan kl. 10.00. Några barn får gärna hålla i uppvärmningen. Barnen startas i omgångar gruppvis, man låter alla barn komma i mål innan nästa grupp får starta. Det går lika bra att springa som att åka skidor.

3 – 5 åringar åker skidor ett varv eller springer 2 varv.

1 – 3 årsgrupperna startar sist, de väntar på start vid sin entré.

De åker skidor eller springer ett varv Efter loppet får alla barn medalj, diplom, banan och juice.

Påsk

Ansvariga för påsken är barnskötarna, de kan även utse en påskkärring (om intresse från personal finns). 3 – 5årsgruppen äter påskbord tillsammans i matsalen, 1–3 årsgrupperna äter tillsammans i ett grupprum. Barn och vuxna får gärna klä ut sig till påskkärringar.

Valborg

3årsgruppen ansvarar för Valborg.

Vi städar gården. Till lunch grillar vi korv/hamburgare ute.

Sommaravslutning

Juni Tid 9.30 - 10.30.

Ansvariga för sommaravslutningen är 5-årsgruppen. Anki ansvarar för att flaggan blir hissad. Alla föräldrar bjuds in att titta. Alla grupper tränar in ett sångprogram som revideras vid behov. Vi bjuder på kaffe och lång jordgubbstårta. Lunch ute om vädret tillåter.

Midsommar

Ansvariga för Midsommar är 1-3 årsgrupperna. Vi firar genom att klä stången och dansa ute eller inne beroende på väder. Vi äter lunch ute om vädret tillåter. Glass till efterrätt.

Förskolans dag

Ansvariga för Förskolans dag är 3årsgruppen.

Denna dag firas genom att ha en hattparad ner till ången där vi har lunch-picnic som barnen själva tar med. Alla barn tillverkar hatten själva på förskolan. 3 - 5 årsgruppen uppträder med varsin sång.

Alla hjärtans dag 14 februari

Varje grupp är själva ansvariga för denna dag.

Våffeldagen

En personal ifrån 3-5-årsgrupperna gräddar våfflor i matsalen. Våfflorna serveras med sylt och grädde. Det är valfritt att äta i matsalen eller i grupprummet.

FÖRSKOLA OCH HEM

Ur Lpfö-98, reviderad 2016:

Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen ska därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna ska ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande.

Vårt mål på förskolan är att alla barn och föräldrar ska känna sig välkomna till förskolan och känna delaktighet i det som händer och sker i vår verksamhet.

På LÄRs förskolor samverkar vi med föräldrarna på följande sätt:

Samverkan

- Barnet och föräldern ska få en bra start på sin förskolevistelse hos oss, genom en välplanerad inskolning med uppföljningssamtal.
- Vi har en föräldraaktiv tredagars inskolning.
- Vi har en ständig inbjudan till föräldrar att delta i den dagliga verksamheten
- Vi har ett utvecklingssamtal/läsår där vi använder oss av Barnens pärm.
- Vi har ett föräldramöte/läsår
- Vi erbjuder ett förskoleråd med utsedda föräldrarepresentanter från avdelningarna.

Information

- Skriftlig/övrig information mellan pedagoger och föräldrar ges via e-post eller i pappersform, samt vid den dagliga kontakten.
- Kontinuerlig övergripande information ges vid förskoleråd och via vår hemsida.
- Förskolerådets kallelser och protokoll skickas via e-post.

Förskolechefen tillika rektor har det övergripande ansvaret för enhetens förskoleverksamhet. Förskollärarna ansvarar för att arbetet sker i enlighet med målen i läroplanen. Alla som arbetar i förskolan skall bidra till att förskolans uppdrag genomförs. Förskollärarna ansvarar för utvecklingssamtalets innehåll, utformning och genomförande. Vid utvecklingssamtalet förs samtal om barnets trivsel, utveckling och lärande både i och utanför förskolan.

Förskollärarna ansvarar för att arbetslaget diskuterar förhållningssätt, det pedagogiska arbetet samt de enskilda barnens respektive barngruppens behov.

Arbetslaget har daglig kontakt med vårdnadshavarna. När barnets behov inte kan tillfredsställas genom arbetslagets och föräldrarnas samarbete informeras förskolechefen.

Barn i behov av särskilt stöd

Arbetslaget har efter anmälan till förskolechefen/rector på enheten, möjlighet att söka stöd hos "Finans och utbildningsenheten". Blanketten "Önskemål om kontakt med Finans och utbildningsenheten" ifylls av ansvarig förskollärare och skickas underskriven av förskolechef/rector till Finans och utbildningsenheten. Vid utredningsbehov hänvisas vårdnadshavare till BVC för utredning och ev. remittering.

För barn i behov särskilt stöd upprättas en handlingsplan av ansvarig förskollärare där föräldrarna ska vara delaktiga. Detta sker vid en konferens som förskolechef/rektorer kallar till och där föräldrar, förskolechef/rektorer och specialpedagog deltar.

Handlingsplanen utgår från barnets möjligheter och behov i gruppen. Det ska visa på vilka insatser som behövs för att hjälpa barnet. Detta följs upp regelbundet i samråd med föräldrarna, förskolechef/rektorer och den ev. extern personal som konsulteras.

Dokumentation av de stödinsatser som görs för ett enskilt barn är viktiga för att underlätta vid utvärdering och vidare planering liksom vid olika typer av övergångar, t ex byte av förskola eller start i F-klass. Minnesanteckningar ska göras vid alla möten.

Överlämnande av viktig information om barnet ska ske vid övergång mellan verksamheter. Informationen är den som finns dokumenterad vid utvecklingssamtalen samt vid ev. barnkonferenser. Mottagaren bör få informationen i god tid för att kunna planera lämpliga insatser.

Ett skriftligt medgivande från vårdnadshavare måste alltid finnas vid samtliga övergångar.

Gemensamma frågeställningar mellan pedagogerna används för att belysa resultaten så som:

- På vilket sätt har vi arbetat för att sträva mot målen?
- Hur kan vi se att föräldrarna haft inflytande över sitt barns vistelse i förskolan?
- Kan vi utveckla och arbeta annorlunda för att nå ett bättre resultat?

Ovanstående processområden och frågeställningar kommer att stämmas av vid ett tillfälle under hösten och vid ett tillfälle under våren.

ÖVERGÅNG OCH SAMVERKAN

Ur Lpfö-98, reviderad 2016:

Förskolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergångar från förskolan till förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.

"Arbetslaget skall:

utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande."

Samverkan:

- Vi bjuder ibland in varandra till egna föreställningar då vi arbetat med teater eller liknande.
- De barn som ska börja i förskoleklass på LÄR inbjuds att delta i skolans gemensamma Valborgsfirande.
- De barn som ska börja i förskoleklass bjuds under vårterminen in till tre besök i F-klassen.

- Förskoleklassens personal gör ett besök på förskolan där de träffar barnen och lämnar över ett fadderbrev till varje barn.
- Femårsgruppen har gymnastik i skolan en gång i veckan.
- Överlämningssamtal sker mellan förskolepersonal och F-klass personal under vårterminen. Då informerar man om varje enskilt barns utveckling och behov av stöd. Detta sker efter vårdnadshavarens medgivande om att information får överföras.
- Förskoleklassens personal inbjuder till ett föräldramöte.

UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING och UTVECKLING

Ur Lpfö-98, reviderad 2016:

Förskolans kvalitet ska kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följas upp, utvärderas och utvecklas. För att utvärdera förskolans kvalitet och skapa goda villkor för lärande behöver barns utveckling och lärande följas, dokumenteras och analyseras. För att stödja och utmana barn i deras lärande behövs kunskap om varje barns erfarenheter, kunnande och delaktighet samt inflytande över och intresse för de olika målområdena. Det behövs också kunskap om hur barns utforskande, frågor, erfarenheter och engagemang tas till vara i verksamheten, hur deras kunnande förändras samt när de upplever verksamheten som intressant, rolig och meningsfull.

Syftet med utvärdering är att få kunskap om hur förskolans kvalitet, dvs. verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att varje barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande. Det handlar ytterst om att utveckla bättre arbetsprocesser, kunna bedöma om arbetet sker i enlighet med målen och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra förutsättningarna för barn att lära, utvecklas, känna sig trygga och ha roligt i förskolan. Det är analyserna av utvärderingens resultat som pekar ut väsentliga utvecklingsområden. All form av utvärdering ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Barn och föräldrar ska vara delaktiga i utvärdering och deras röster ska lyftas fram.

Vi följer upp förskolans kvalitet som kontinuerligt dokumenteras och följs upp. Vi använder oss av ett verktyg för analys och uppföljning som heter **Läroplanen på lådan**. Vi använder den genom att pedagogerna inventerar barnens utveckling och lärandeområden. Pedagogiska förhållningssätt och aktiviteter grovplaneras utifrån barngruppens utveckling och lärandeområden. Läroplanens mål diskuteras och beslutas med hjälp av lådan.

I slutet av varje termin gör vi en analys och uppföljning om hur barnen har utvecklats i utvecklingsområdet, vad som fungerat väl, om vi ska förändra något aktivitet, förhållningssätt eller läroplansmål. Mål och utvecklingsområden överlämnas till förskolechefen varje termin.

Varje barns utveckling följs upp, dokumenteras och synliggörs i barnets pärm i form av foton, text och teckningar. Barnen är med i utvärderingen av sina egna arbeten. Barnen deltar på olika sätt beroende på individ, arbete och ålder. Vi observerar barnens beteenden och lärande från terminens början till terminens slut. Till exempel: Vad har hänt, och hur går vi vidare? Vi sparar dokumentation från tidigare arbeten för att bekräfta barnens arbete och skapa inspirationskälla för barnen. Vad här hänt tidigare och hur kan vi lära av varandra.

Vi dokumenterar arbetet i verksamheten tillsammans med barnen. Dokumentationen placeras synligt och tillgängligt för barnen och föräldrarna så att ett kunskapsutbyte kan ske. Vi använder dokumentationen för utvärdering och uppföljning för att utveckla och förbättra verksamheten och arbetsprocesserna.

Systematiskt Kvalitetsarbete

2018/2019

Förskolan LÄR
Gustavsberg

Upprättat 2018-08-31

2018-2019

Kvalitetsanalys för förskolan LÄR

Varje förskola har enligt skollagen ansvar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Kvalitetsanalysen ger en samlad bild av

- resultat och måluppfyllelse,
- analys av resultaten samt kvalitet att glädjas över och områden att kvalitetsutveckla

Förskolechef	Tove Ryman
Om förskolan	<p>Förskolan LÄR/ Skolan LÄR, Värmdö AB är en enskilt driven förskola.</p> <p>Förskolan LÄR ligger centralt i Ösbydalen, Gustavsberg, med skogen och sjön direkt runt hörnet. Vår stora gård med varierande natur erbjuder spännande möjligheter till utevistelse under dagarna. Vi genomför regelbundet utflykter i och omkring vårt närområde samt besöker teater och bibliotek.</p> <p>Vi tar emot barn från ett års ålder och barnen stannar hos oss tills de går vidare till skolan LÄR. Barngrupperna är uppdelade i småbarnsgrupp, 3-års grupp, 4-års, samt 5-års grupp. Barnen går upp i 3-årsgruppen på hösten samma år som de fyller tre. Efter avslutad 5-årsgrupp erbjuds alla elever plats på skolan LÄR. Läs mer om Skolan LÄR.</p> <p>Förskolan LÄR utmärks även genom sin lärande profil; med lärande samlingar för alla barn varje morgon. Detta kombineras med lek inne och ute, sång, musik, skapande, gymnastik och skogsutflykter genom ett målmedvetet arbete med strävansmålen utifrån Lpfö98/10 samt skollagen.</p> <p>Förskolan arbetar i samklang med årstiderna och kulturella högtider och har även egenskapade traditioner som med glädje efterföljs årligen.</p> <p>Förskolans vision: Tillsammans har vi roligt och lär för livet. Förskolans ledord: Glädje & Nyfikenhet & Kunskap. Visionen är att när barnet lämnar förskolan ska de ha en ryggsäck full med kunskap att ta med sig på sin livsvandring.</p>

DET SYSTEMATISKA KVALITETSARBETET PÅ FÖRSKOLAN LÄR

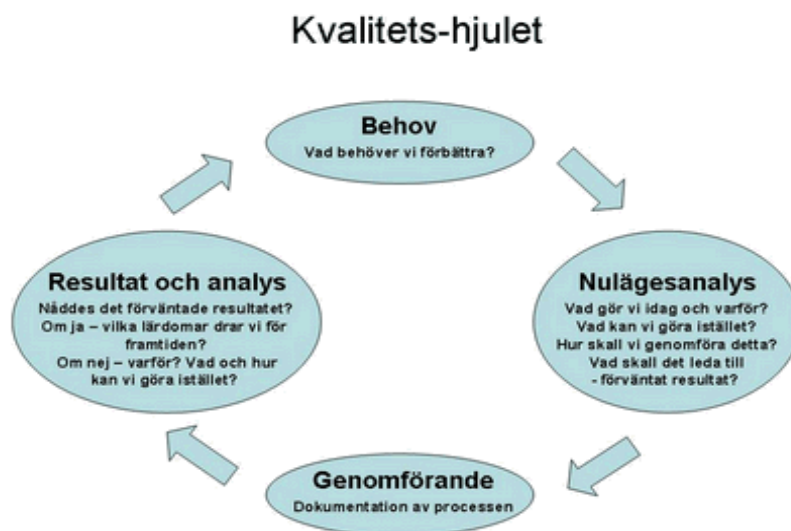
Förskolans uppdrag är att stödja varje barns och elevs lärande och utveckling mot de nationella målen. Varje barn är unikt, och ska få möjlighet att utvecklas så långt det är möjligt, utifrån sina individuella behov och förutsättningar. Alla barn har rätt till en god miljö där pedagogernas kompetens, förståelse och arbete för att utveckla metoder att möta varje individs behov tillgodoses.

Alla som arbetar inom förskolan strävar efter att göra ett gott arbete. Resultatet av arbetet ska utvärderas och analyseras för att utvecklas så det blir ännu bättre på att stödja alla barns lärande. Vid en bedömning av förskolans kvalitet är det verksamhetens förmåga att arbeta utifrån läroplaner, kursplaner samt andra lagar och förordningar som är utgångspunkten.

Skolverket skriver att "verksamheten kännetecknas av en strävan till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån rådande förutsättningar". Det systematiska kvalitetsarbetet innebär att kontinuerligt följa upp och utvärdera insatserna. Lika viktigt är att det finns ett samband mellan målen för arbetet, de medel man använder och resultatet.

Syftet med det systematiska kvalitetsarbetet inom utbildningsområdet är att:

- löpande identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot de nationella målen
- utveckla arbetsprocesser
- bedöma resultat och målformulering och att
- vidta lämpliga åtgärder

Grunden för det systematiska kvalitetsarbetet är följande dokument

- Läroplan för förskolan Lpfö98/10
- Skollagen
- Årsplan
- Likabehandlingsplan med nulägesbeskrivningar årligen
- Krisplan
- Lokala planer
- Resultat av kundundersökning
- Metod "Läroplan på lådan"/grupp
- En kvalitetsredovisning/grupp samt över hela enheten
- Egna utvärderingar av såväl genomförda aktiviteter såsom traditioner
- Egna utvärderingar för föräldrar med barn som går till skolan
- Föräldrars reflektioner
- Barnobservationer
- Riktad observation av inommiljön med personalgruppen utsedda "observatörer", har tittat närmare på inommiljön för att främja barns inflytande i lek och lärande.

Vi följer upp förskolans kvalitet som kontinuerligt dokumenteras och följs upp. Vi använder oss av ett verktyg för analys och uppföljning som heter **Läroplanen på lådan**. Vi använder den genom att pedagogerna inventerar barnens utveckling och lärandeområden. Pedagogiska förhållningssätt och aktiviteter grovplaneras utifrån barngruppens utveckling och lärandeområden. Läroplanens mål diskuteras och beslutas med hjälp av lådan.

Under terminen har varje grupp avsatt tid för reflektion. I slutet av varje termin gör vi en analys och uppföljning om hur barnen har utvecklats i utvecklingsområdet, vad som fungerat väl, om vi ska förändra någon aktivitet, förhållningssätt eller läroplansmål. Mål och utvecklingsområden överlämnas till förskolechefen varje termin.

Varje barns utveckling följs upp, dokumenteras och synliggörs i barnets pärm i form av foton, text och teckningar. Barnen är med i utvärderingen av sina egna arbeten. Barnen deltar på olika sätt beroende på individ, arbete och ålder. Vi observerar barnens beteenden och lärande från terminens början till terminens slut. Till exempel: Vad har hänt, och hur går vi vidare? Vi sparar dokumentation från tidigare arbeten för att bekräfta barnens arbete och skapa inspirationskälla för barnen. Vad har hänt tidigare och hur kan vi lära av varandra.

Vi dokumenterar arbetet i verksamheten tillsammans med barnen. Dokumentationen placeras synligt och tillgängligt för barnen och föräldrarna så att ett kunskapsutbyte kan ske. Vi använder dokumentationen för utvärdering och uppföljning för att utveckla och förbättra verksamheten och arbetsprocesserna.

Vi fokuserar på:

1. Hela enhetens/ förskolans utvecklingsområden utifrån personalens reflektioner och analys i personalgruppen, samt analys av vår kundundersökning och självvärderingar.
2. Pedagoger och förskolechef plockar ut områden som förskolan väljer att fokusera på under nästkommande läsår.

Dessa utvecklingsområden följer oss hela läsåret och vi utvärderas efter varje termin, och skriver en ny analys-reflektion.

Förskolans arbete med utvecklingsområden på gruppnivå samt över enheten.

När enkätsvaren från föräldrar är klara analyseras dessa av förskolechef och pedagoger i respektive grupp. Samtliga pedagogiskt ansvariga förskollärare bistår med de enskilda gruppernas tankar utifrån det icke mätbara. Viktigt är att ha en reflektion kring både styrkor och svagheter. Förskolläraren diskuterar sen detta med sina kollegor i gruppen med fokus på att se både styrkor och svagheter samt att dokumentera detta. Samtliga förskollärare har haft vissa enkätfrågor samt styrkor/svagheter med på utvecklingssamtal under vårtermin 2018 och på så vis kunnat få ytterligare ett verktyg för analys av föräldrars svar. Pedagogerna har redan här kunnat svara på vissa frågor från föräldrar som ett komplement till enkätens frågeställningar.

Förskolechefen kommer att lämna information till föräldrar gällande det systematiska kvalitetsarbetet när det gäller det övergripande arbetssättet för hela enheten. Genom att ha pedagogiska diskussioner i hela och delar av personalgruppen under både senvåren 2018 och på den planeringsdagen i augusti 2018 har vi kunnat se skillnader och likheter inom förskolan. Vi är eniga om att detta kvalitetsarbete får ta den tid som krävs. Vi har nu analyserat resultaten och ser med glädje att vi har utvecklat både svagheter och styrkor, fler med många procentenheter.

Mätbar kvalitet och icke mätbara kvalitet, hur vi gör.

Pedagoger bjuder in föräldrar att delta i förskoleverksamheten och att vara med hel eller del av dag för att på så vis få en tydligare bild av verksamheten, se hur barnet trivs och utvecklas i sitt samspel med övriga barn och pedagoger. Välkomnar föräldrars åsikter och främjar goda möten. Information till föräldrar lämnas om att kundundersökningen är ett viktigt redskap för utveckling av förskolans kvalitet.

Det förskolechefen gör för att analysera resultaten och komma fram till åtgärder:

1. Utifrån personalens dokumentation som beskriver måluppfyllelsen, visar hur förutsättningar och arbetsprocessen lyfter hela enhetens styrkor och svagheter för diskussion och analys. Personalen använder sig av dokument såsom kundundersökning, pedagogmöten, utvecklingssamtal samt egna reflektioner i personalgruppen.
2. Förskolechefen och pedagoger plockar ut målområden som förskolan väljer att fokusera på under nästkommande läsår.
3. Förutsättningar för detta systematiska kvalitetsarbetet är en god dialog mellan förskolechef och pedagoger och en god insyn i varje avdelningsarbete. Utifrån utvecklingssamtal, pedagogiska möten samt avdelningarnas egna reflektioner får förskolechefen en helhetsbild och kan därigenom analysera och utvärdera vilka kompetenser som finns och vilka områden som behöver stärkas.
4. Förskolechef upprättar ett års hjul för det systematiska kvalitetsarbetet. På planeringsdagen vid terminsstarten diskuteras vilka arbetssätt/metoder som behövs i relation till årshjulet gemensamt av all personal. De sammanställningar och analyser som behöver göras på barn, individ och gruppnivå fastslås och planeras in i årshjulet. Förskolechef ser till att sammanställningar och dokumentationer av våra uppföljningar görs systematiskt och resulterar i en nulägesbeskrivning av måluppfyllelsen.

5. Förskolechef ansvarar för att pedagogerna tar fram former för hur utvecklingsområdena ska dokumenteras samt hur och när uppföljning, utvärdering och dokumentation av utvecklingsinsatserna ska ske. Förskolechef planerar för att pedagogerna får möjlighet att analysera och bedöma hur förutsättningar, förhållningssätt, arbetssätt och arbetsformer har påverkat målpuffyllelsen

Pedagog, barn och föräldrar har deltagit i förskolans systematiska kvalitetsarbete igenom:

- *Föräldraenkäterna delades ut till samtliga föräldrar svarsfrekvens blev (97%)
- *Föräldrasamverkansmöten
- *Föräldramöte på hösten
- *Utvecklingssamtal
- *Föräldramöte med diskussion/frågestund i enskild grupp
- *Mejlkonversation hem-förskola-ledning
- *Genom diskussioner bland pedagogerna i respektive åldersgrupp
- *Läroplan på lådan-metoden
- *Pedagogmöten 1g/månad då alla medarbetare deltar i utvärdering
- *Övriga mötesformer med regelbundenhet för att främja pedagogiska diskussioner
- *Barnen är med genom både intervjuer, observationer samt daglig feedback
- * Projektarbete
- * Med mera...

Pedagoger

På gemensamma möten diskuterades enhetens resultat för att främja framtida kvalitetsutveckling av förskolans svagheter och att kvalitetssäkra förskolans styrkor utifrån kundundersökningen. Uppföljningsmöten sker med regelbundenhet och utvärdering varje termin. Samtliga pedagoger arbetar utifrån läroplan för förskolan (Lpfö 98/10) genom att använda metoden; *Läroplan på lådan*.

Förskollärarna har 1tim/4dagar för enskild planering, reflektion och 2tim/vecka för hemplanering. Tiden används till utvärdering och planering av det dagliga arbetet, sammanställning av barnobservationer, barns utvecklingssamtal, blogg och pedagogisk dokumentation. Barnskötarna deltar även dem i dokumentationsprocessen och har enskild planering samt deltar i projektmöten. Grupperna har ca 1tim/månad schemalagd planeringstid/reflektionstid.

I minnesanteckningar och protokoll från möten finns anteckningar som alla kan ta del av. Genom att ha en fast agenda på varje pedagogmöte så blir alla pedagoger delaktiga och kan bidra till det systematiska kvalitetsarbetet.

Alla reviderade dokument är samlade i *Styrdokument*.

Föräldrar

På höstens föräldramöte har vi likvärdig agenda över hela förskolan då samtliga föräldrar blir informerade om arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet på förskolan som enhet och i gruppnivå. Vi upplyser även om gruppernas mål inför arbetet styrkor och svagheter så att det blir mer igenkännande. Pedagogerna och förskolechef lyfter även den icke mätbara kvaliteten och värdet av att skapa förutsättningar för barnet att "ha den bästa dagen varje dag"

Barn

Målet är att hitta arbetssätt där barnens nyfikenhet blir utgångspunkt för utvecklingsarbetet.

Genom att lyssna in barnen, skapa goda lek och lärandemiljöer, arbeta långsiktigt med olika projekt utifrån barnens tankar och funderingar. Skapa goda förutsättningar för arbetsro genom att minimera ordet stress samt ha goda rutiner. Se på barns styrkor genom att alla barn är olika och unika och genom att arbeta utifrån Lpfö 98/10 samt övriga dokument som är gällande.

Barn och pedagoger utför utvärderingar som ex. tummen upp-tummen ned, glad och ledsen gubbe och barnen är aktiva i sitt eget lärande. Barnens pärm och material finns lätt åtkomliga för barnen. Pedagogerna är lyhörda för förslag från barn så att nya projekt skapas utifrån barns fantasi. Pedagogerna är medforskande så barnens egna tankar och funderingar tas tillvara så mycket som möjligt.

2017-2018

Förskolans resultat och måluppfyllelse

Svagheter/utvecklingsområden att kvalitetsutveckla

Fråga kundundersökningen	Text	År 2017= %	Utvärdering efter kundenkät år 2018
Sociala kompetenser	Förskolan arbetar medvetet mot kränkande behandling som t.ex. mobbing	88%	87% (-1%)
Barns inflytande och delaktighet	Mitt barns tankar och intressen tas till vara	95%	96% (+1%)
Bygg och konstruktion	Förskolan arbetar med att utveckla mitt barns förståelse för natur-vetenskap och teknik	99%	94% (-5%)

Förskolans utvecklingsområde 1: Sociala kompetenser

Förutsättningar: Engagerade pedagoger, tillgängligt och aktuellt material. Intresserade och nyfikna barn.

Kompetensutveckling: Föreläsningar och inköp av litteratur vid behov, pedagogiska möten samt utbyte av kompetensen mellan pedagogerna.

Uppföljning: Småbarn - Samtalen har utvecklats, bland annat vid matsituationerna talar de mer med varandra. Rollekarna har utvecklats. Pedagogerna börjar ta mer passiv roll i barnens lek. Fortsätta att stimulera och utveckla barnens samspel.

Storbarn - Lyssnar och respekterar varandras åsikter mer. Mer utvecklade rollekar. Mer utvecklade diskussioner i lek och spel. Inspirera med djupare innehåll i leken. Pedagogerna backar lite och lämnar plats till barnen att utveckla leken själva.

Analys: Barnen har utvecklats inom området. I deras rollek samarbetar, samtalar och resonerar de med varandra för att föra leken vidare. Pedagogerna backar och tar en mer passiv roll för att främja

barnens sociala samspel och utveckling. Då vi arbetar med åldersindelade grupper använder vi oss av arbetslagens gemensamma erfarenhet för att utmana och utveckla aktiviteterna. Kompetensutveckling genom bland annat nätverksträffar, med alla enheter, samt inköp av litteratur.

Förskolans utvecklingsområde 2: Barns inflytande och delaktighet

Förutsättningar: Att vi pedagoger har ett demokratiskt arbetssätt i samspel med barn och andra vuxna.

Kompetensutveckling: Föreläsningar och inköp av litteratur vid behov, pedagogiska möten samt utbyte av kompetensen mellan pedagogerna.

Uppföljning: Småbarn - De tar mer aktiva beslut i dagens olika aktiviteter såsom mat, lek mm på barnens nivå/villkor. Att följa barnens utveckling efter barnens ålder och intresse. Inköp av aktuell pedagogisk litteratur.

Storbarn - Demokratiskt arbetssätt. Fortsätta arbetet att utmana barnen. Inköp av aktuell pedagogisk litteratur.

Analys: Barnen har utvecklats inom området. Utifrån barnens ålder och mognad har de fått mer utrymme för att ta egna beslut och påverka verksamheten. Genom att medvetandegöra ett demokratiskt arbetssätt får barnen lära sig att kompromissa, samarbeta samt ta beslut i den dagliga verksamheten. Vi upplever att reflektion tillsammans med barnen är något som vi behöver utveckla. Vi upplever att vi har ett behov av kompetensutveckling inom olika områden.

Förskolans utvecklingsområde 3: Bygg och konstruktion

Förutsättningar: Tillgång till material och utrymme att bygga på. Hålla materialet vid liv. Tillgång till ateljé i förskolans lokaler samt närhet till skogen och en utmanande utemiljö.

Kompetensutveckling: Föreläsningar och inköp av litteratur vid behov, pedagogiska möten samt utbyte av kompetensen mellan pedagogerna.

Uppföljning: Småbarn - De blandar olika material samt bygger över större ytor. Ta in mer varierat material. Fortsätta utmana.

Storbarn - De blandar olika material. Bygger olika konstruktioner såsom världar, banor, mandalamönster mm. Utöka materialet. Lyssna in vad som behövs. Fortsätta att ha en tillåtande miljö med mycket tillgängligt material. Kompetensutveckling mellan pedagoger.

Analys: Barnen har utvecklats inom området och har fått ett ökat intresse. De har varit delaktiga i uppbyggnaden av miljön och val av material. Barnens nyfikenhet, fantasi och erfarenheter speglas i deras lärande inom bygg och konstruktion. Utveckla utemiljön, framförallt för småbarnen. Fortsätta vara lyhörda inför barnens önskemål och reaktioner på det material som vi presenterar.

Förskolans reflektioner kring ovanstående:

Medvetet fokus på ovanstående frågor gav gynnsamma resultat och verksamheten har utvecklats gott mot målen. Mycket goda resultat inom verksamheten ger glädje och främjar fortsatt arbete parallellt med utvecklingsområdena. Alla barngrupper jobbade individuellt efter barnens önskemål vilket gjorde att de fick inflytande i verksamheten. Genom att ha haft ett gemensamt mål, sociala kompetenser, har detta lett till bra pedagogiska diskussioner på förskolan. Vi har arbetat med barnens roller vilket har resulterat i att de samarbetar, samtalar och resonerar med varandra för att föra leken vidare.

Förskolechef ansvarade för att pedagogerna tog fram former för hur utvecklingsområden ska dokumenteras samt hur och när uppföljning, utvärdering och dokumentation av utvecklingsinsatserna skulle ske. Förskolechef planerade för att pedagogerna fick möjlighet att analysera och bedöma hur förutsättningar, förhållningssätt, arbetssätt och arbetsformer påverkade måluppfyllelsen. Förskolechefen reflekterade utifrån analysen hur den röda tråden i huset inte har nått ut till vårdnadshavarna. Därför har det beslutats att förskolan ska fortsätta sitt arbete med barns sociala kompetenser med betoning på samverkan förskola och hem under läsåret 2018-2019.

Förskolan har tillgång till aktuellt material för utforskandet av valda ämnen samt pedagogernas kunskap och erfarenhet. Genom föreläsningar, nätverksträffar, inköp av ny litteratur och pedagogiska möten samt utbyte av kompetens mellan pedagogerna utvecklade vi verksamhetens kompetens. Reflektioner och analys av årets kvalitetsarbete visas att vi är mycket nöjda med vårt resultat. Förskolans mål framöver är att stärka relation och kommunikation mellan förskola och hem.

Framåtblickar

Systematiskt kvalitetsarbete 2018-2019

Förskolan väljer att fokusera på: Alla grupper arbetar utifrån egna förutsättningar och gör en gemensam reflektion innan terminsslut.

Utifrån personalens dokumentation som beskriver måluppfyllelsen, visar dem hur förutsättningar och arbetsprocessen lyfter hela enhetens styrkor och svagheter för diskussion och analys. Personalen använder sig av dokument såsom kundundersökning, pedagogmöten, utvecklingssamtal samt egna reflektioner i personalgruppen.

För kommande läsår har pedagogerna valt ut tre utvecklingsområden för hela huset, sen varje grupp har två egna utvecklingsområden.

Utvecklingsområden för kommande läsår

Kopplad till det mätbara verktyg, kundundersökning

Fråga kundundersökningen	Text	År 2018= %	Utvärdering efter kundenkät år 2019
Samverkan förskola-hem	Jag får tydlig information om hur mitt barn utvecklas	91%	
IKT	Förskolan arbetar med att utveckla mitt barns förståelse för natur-vetenskap och teknik	94%	
Sociala kompetenser	Förskolan arbetar medvetet mot kränkande behandling som t.ex. mobbing	87%	

Förskolans utvecklingsområde 1: Samverkan förskola-hem

Förutsättningar: Bloggen. Pedagogerna är delaktiga och arbetslagen arbetar samspelt och likvärdigt.

Kompetensutveckling: Föreläsningar, inköp av litteratur, pedagogiska möten samt utbyte av kompetensen mellan pedagogerna.

Uppföljning (*sker i januari 2019*)

Förskolans utvecklingsområde 2: IKT

Förutsättningar: Stort intresse hos både barn och pedagoger.

Kompetensutveckling: Föreläsningar, inköp av litteratur, pedagogiska möten samt utbyte av kompetensen mellan pedagogerna.

Uppföljning (*sker i januari 2019*)

Förskolans utvecklingsområde 3: Sociala kompetenser

Förutsättningar: Vi har valt att fortsätta vårt arbete inom sociala kompetenser då vi vill tydliggöra för vårdnadshavarna och fortsätta utveckla en trygg förskola för alla barn.

Kompetensutveckling: Föreläsningar, inköp av litteratur, pedagogiska möten samt utbyte av kompetensen mellan pedagogerna.

Uppföljning (*sker i januari 2019*)

Plan för synpunkt/klagomålshantering

2018-2019

LÄR
-FÖRSKOLA
SKOLA

Upprättat 2018-08-31

Policy och rutiner för synpunkt och klagomålshantering

Det finns ingenting som är så bra att det inte kan bli bättre. Att arbeta med människor kräver ständiga förbättringar. Även om klagomål är en missnöjesyttring utifrån bemötande och innehållet i verksamheterna, så ska det tas emot positivt i den mening att vi får information om det som inte fungerar och vi får därmed chans att rätta till det.

Inom LÄR tycker vi att det är viktigt att alla synpunkter och ev. klagomål som kan bidra till att föra utvecklingen framåt, når fram till all personal och ledning. Vi tror att vi kan utvecklas som verksamhet och individer och därmed erbjuda våra föräldrar, vårdtagare och anhöriga ett bättre bemötande om vi tar till oss de klagomål som dyker upp.

Alla klagomål skall *rapporteras, analyseras, åtgärdas, följas upp* och erfarenheterna skall *återföras* till verksamheten dvs vara en naturlig del i förskolans kvalitetsarbete. Klagomål kan inkomma genom telefonsamtal, per brev, e-post eller vid personliga möten med människor. En del kan rättas till direkt, andra kräver en mer noggrann undersökning.

Alla klagomål skall tas emot på ett tillmötesgående sätt, oberoende om Du utsätts för provokationer. Avfärda aldrig genom att skicka det vidare i organisationen. Gäller ärendet annan sektor än den du tillhör, är det din uppgift att se till att rätt enhet kontaktas.

Klagomål skall handläggas av enhetschef på den enhet som det riktas sig mot. Den som tar emot ansvarar för att det framförs till rätt person utan fördröjning.

Gäller klagomålet Dig själv, skall Du vända dig till din närmaste chef för att få råd och stöd.

Att bemöta och hantera klagomål

Några minnesregler:

- Ta alla klagomål på allvar
- Varje ärende ska behandlas med respekt
- Alla har rätt att bli lyssnade på
- Ta hand om klagomålen snabbt
- Gå inte i försvarsställning
- Be om ursäkt
- Förklara om du kan, vad som blev fel
- Försök se till att det inte upprepas
- Ställ om möjligt saker till rätta
- Påminn om blanketten och uppmuntra till användning. Vid behov hjälp till att skriva.
- Uppmuntra till personligt möte

Checklista för hantering av klagomål

Ärendets gång:

- Ta emot ärendet
- Bekräfta
- Dokumentera
- Besluta om ev. omedelbara åtgärder
- Analys av klagomålet, orsak, konsekvenser
- Besluta om åtgärder
- Dokumentera resultaten av undersökningar och beslut
- Informera berörda parter
- Genomför e.v åtgärd

Uppföljning av ärendet

- Återsänd till uppgiftslämnaren
- Dokumentera uppföljning/förbättring

Synpunktshantering

Vi anser att det är av stor vikt att synpunkter gällande verksamheten framförs till rätt person/forum.

Förskola/Skola:

Vi bemöter framförda synpunkter med respekt och ber att få det skriftligt på en för ändamålet avsedd blankett.

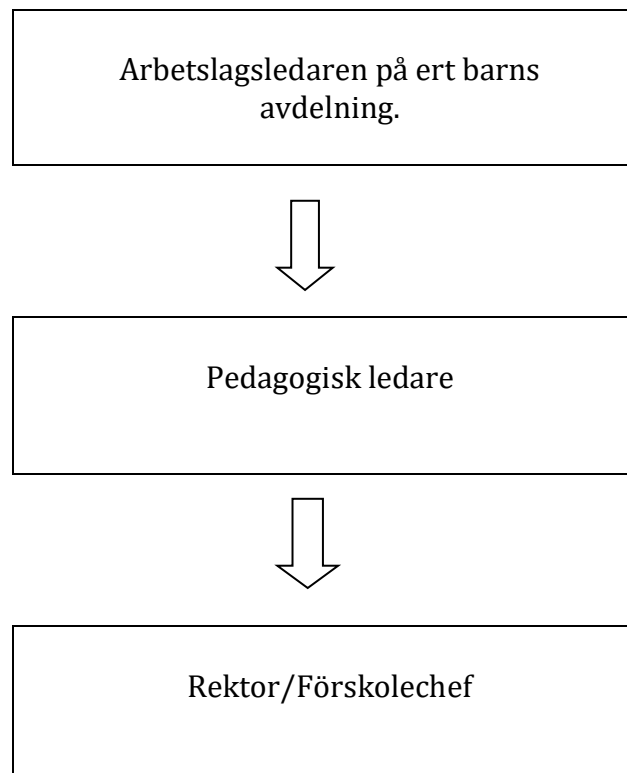
Vi lyssnar och tar till oss synpunkter samt bearbetar dem i rätt forum.

Vi ger återkoppling helst samma dag och senast inom en vecka.

Vi dokumenterar alla skriftliga synpunkter.

Hem:

När ni har synpunkter på något i vår verksamhet vänder ni er i första hand till:

Synpunktsblankett För Förskolan/Skolan LÄR

Datum:	
Vilken verksamhet gäller dina synpunkter: Enhet, avdelning	
Vem lämnar synpunkterna	
Skriv dina synpunkter här:	
Namn:	Telefon:
E-postadress:	
Din synpunktsanmälan behandlas av/vidarebefodras till:	
Återkoppling	Muntlig/Skriftlig
Utförd av:	Datum:

Likabehandlingsplan

Plan i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

2018-2019

Gustavsberg

Upprättad 2018-08-31

Plan i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Inledning

I enlighet med Skolverkets bestämmelser om trygghet, respekt och ansvar i förskola/skola/ vuxenutbildning, skollagen, diskrimineringslagen och läroplanen för förskolan (Lpfö98/16) har förskolan/skolan upprättat en plan mot kränkande behandling - likabehandlingsplan. Planen ska utvärderas och upprättas varje läsår. Samtliga anställda ska vara involverade i detta arbete. Förskolechefen ansvarar för att innehållet är känt för alla samt att den efterföljs, utvärderas och uppdateras.

I arbetet med planen ska det ingå en kartläggning där barn, föräldrar och personal ska ges möjlighet att lämna in åsikter och bidra med innehåll till planen.

Alla barn ska känna sig trygga i förskolan. Trygghet är en grundförutsättning för barns utveckling och lärande. Barnen ska med tillförsikt och glad förväntan kunna gå till förskolan som ska präglas av trygghet, respekt och ansvarstagande. Utgångspunkten är att alla skall ha lika möjligheter utifrån sina egna individuella egenskaper, förmågor och förutsättningar.

Alla – barn såväl som vuxna – har rätt att bli behandlade som individer på lika villkor och varje form av kränkande behandling mellan barn-barn, vuxen-barn och vuxen-vuxen är i strid med de grundläggande värden som vårt samhälle vilar på.

Verksamheterna skall genomsyras av en demokratisk grundsyn om alla människors lika värde. Det är en rättighet för barn och vuxna att inte bli diskriminerade eller kränkta på annat sätt. Alla individer har samma rättigheter att bli accepterade oavsett kön, sexuell läggning, könsidentitet, religion, trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder eller ålder. All form av diskriminering och kränkande behandling på dessa grunder strider både mot lagen och förskolans vision.

Detta möjliggörs med bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. De utgår även från bestämmelserna i läroplanerna. Den har som ändamål att både skydda barnens och de vuxna mot orättvisor och bidra till att möjligheterna och förutsättningarna till ett tryggt och gott liv för alla förbättras.

Lagen innehåller:

- Förbud mot diskriminering
- Förbud mot trakasserier
- Förbud mot annan kränkande behandling
- Förbud mot repressalier

Diskrimineringsgrunderna

Kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder, ålder.

Diskriminering innebär att ett barn missgynnas direkt eller indirekt av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.

Trakasserier är en form av diskriminering. De bygger också på diskrimineringsgrunderna. Det är ett uppträdande som kränker ett barns eller vuxens värdighet. När det gäller trakasserier ska man i dessa fall även utgå från den trakasserades upplevelse av att bli kränkt.

Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns värdighet. När det gäller trakasserier ska man i dessa fall även utgå från den trakasserades upplevelse av att bli kränkt.

Kränkningar kan vara

- Fysiska (t.ex. att bli utsatt för slag och knuffar)
- Verbala (t.ex. att bli hotad och kallad kränkande ord)
- Psykosociala (t.ex. att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning)
- Text- och bildburna (t.ex. klotter, brev, lappar, e-post, sms, mms)

Mobbning är en form av kränkande behandling eller trakasserier som innebär en upprepad negativ handling eller där någon medvetet och med avsikt försöker tillfoga eller tillfogar andra skada eller obehag, både fysiskt och psykiskt.

OBS! Det är barnet eller den som utsatts som avgör om beteendet eller handlingen är oönskat eller kränkande!

Delaktighet

Barnen är, utifrån ålder och mognad delaktiga i utformandet av trivselregler på avdelningen. Under hela läsåret talar de i olika samlingar, grupper och aktiviteter om ämnen som berörs i likabehandlingsplanen.

Pedagogerna presenterar och läser böcker som berör ämnet likabehandling och diskuterar innehållet med barnen.

I lekar och aktiviteter ger pedagogerna olika stöd till barnen när det behövs för att utveckla leken så att likabehandlingsplanens områden efterföljs.

Vårdnadshavare besvarar varje år kommunens enkät där en del handlar om barnets trygghet i förskolan, arbetsro och genusfrågor bl.a. Föräldrasamverkansgruppen som består av en representant/avdelning, personalrepresentant och förskolechef träffas 3 ggr/läsår. Varje läsår skickas ut en förfrågan till vårdnadshavare om intresse att gå med i föräldrasamverkansgrupp. De senaste åren har föräldrarna inte visat något intresse utan tycker vi har bra informations verktyg. Vid eventuella möten är en av punkterna på agendan vår likabehandlingsplan. Föräldrarna har i detta forum, på föräldramöten och om de önskar enskilda samtal möjlighet att diskutera innehållet i planen.

Personalen på förskolan ska gemensamt varje läsår diskutera, utvärdera och upprättas likabehandlingsplanen på planeringsdag, arbetslagsmöten och pedagogmöten. I arbetet på avdelningen ska de göra en kartläggning av styrkor och svagheter kring trivsel och trygghet tillsammans med barnen.

Förskolan är en av landets största mötesplatser för barn och vuxna i alla åldrar. I verksamhetens uppdrag ingår bl a att verka för demokrati och allas lika värde i demokratisk anda.

Genom den nya lagen förstärks och förtydligas förskolans värdegrundsuppdrag.

Vad är nytt?

- alla former av kränkande behandling omfattas av lagen
- huvudmannen åläggs att bedriva målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter och möjligheter, dels förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling.
- regelbunden kartläggning av miljön avseende trygghet och trivsel
- krav på att utreda och åtgärda kränkningar

I lagen, som trädde i kraft den 1 april 2006, tydliggörs huvudmannens ansvar för diskriminering och andra former av kränkningar. Dessutom är kravet på årlig kartläggning av miljön och aktiva åtgärder mot mobbning och den typen av kränkande behandling skärpt, samtidigt som alla verksamheter omfattas av regler om förbud mot diskriminering.

Preventivt arbete förstärks genom att dessa förbud kombineras med regler om att huvudmannen måste bedriva ett målinriktat arbete och upprätta planer för likabehandling.

- Planen ska ha som främsta syfte att förebygga och motverka alla former av trakasserier och annan kränkande behandling och därför måste även planerade åtgärder ingå!
- Huvudmannen blir skadeståndsskyldig om någon person som omfattas av huvudmannens skadeståndsansvar har åsidosatt sin skyldighet enligt lagen.

Inflytande och delaktighet lägger en god grund för respekt och ansvarstagande, och därför är det viktigt att barn och föräldrar få ta del av innehållet i likabehandlingsplanen.

Vision:

På förskolan och skolan LÄR ska alla barn och vuxna bli behandlade med respekt och ingen ska utsätta andra eller utsättas för någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

LIKABEHANDLINGSARBETE – HANDLINGSPLAN

Mål: Förskolan ska vara helt fri från mobbning, våld, rasism, sexuella trakasserier och andra former av kränkande behandling.

Kränkande behandling används som ett samlingsbegrepp för alla typer av diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling. Därför är det på förskolan absolut förbjudet att håna eller reta någon exempelvis för hur man ex. ser ut, talar, tro, kön, sexuell läggning, funktionshinder, ålder eller ursprung. Detta är kränkande och innebär psykiskt våld som är helt oacceptabelt.

Förutom diskrimineringsgrunderna gäller detta allt annat som har med personens utseende att göra. I utseende inbegrips även klädsel, glasögon, kroppsform, storlek, hårfärg, hudfärg, kön och sätt att tala. Sådana tillmälen uppfattas oftast som kränkande av den som blir utsatt, speciellt eftersom de inte har något samband med den aktuella konflikten samt att det är svårt att försvara sig mot dessa tillmälen.

Definition:

- Kränkande behandling är när en eller flera personer förolämpar, våldför sig på eller på annat sätt kränker en annan persons mänskliga rättigheter. Detta innefattar mobbning, våld, rasism och sexuella trakasserier.

Barns rättigheter

Alla barn i förskolan/skolan LÄR har rätt till att:

- Vara unika- behandlas lika respektfullt.
- Vara olika - lika mycket värda.
- Utveckla ett demokratiskt förhållningssätt.
- Känna positiv förväntan när de går till förskolan.
- Känna lust att lära.
- Få snabbt stöd och hjälp om de känner sig ledsna eller kränkta.
- Utvecklas intellektuellt, socialt och motoriskt.
- Uppleva förskolan som en lugn och trygg miljö.

Vuxnas rättigheter

- Vara unika - behandlas lika respektfullt.
- Vara olika - lika mycket värda.
- Känna positiv förväntan när de går till arbetet.
- Känna lust att lära och utvecklas intellektuellt.
- Få snabbt stöd och hjälp om de känner sig kränkta.
- Uppleva arbetet som en lugn och trygg miljö.

Vuxnas ansvar

- Att arbeta enligt ett demokratiskt förhållningssätt.
- Bemöta barn och andra vuxna på ett respektfullt och jämlikt sätt.
- Ta sin del av ansvaret för arbetsron i den miljö där vi är.
- Hjälpa de barn och kollegor som är ledsna, känner sig utanför eller blir utsatta på annat sätt.
- Berätta för förskolechef eller motsvarande om någon är utsatt för kränkning.
- Sköta sina uppgifter och sitt uppdrag.

Arbetet för att främja en god förskolemiljö och förebygga/kränkande behandling skall bedrivas på följande sätt:

På förskolenivå

- Rektorn går igenom definitionen av kränkande behandling samt upprättar förskolans handlingsplan med all personal vid årlig utbildningsdag
- Rektorn följer i samråd med sina medarbetare upp konflikter och rapporterar till LÄRs ledningsgrupp för eventuella vidare åtgärder
- förskolepersonalen ansvarar för en god verksamhet under året, och ska arbeta för en bra förskolemiljö såväl inomhus som utomhus

På avdelningsnivå

- förskolans likabehandlingsplan finns som stående punkt på arbetslagsmöten och pedagogmöten
- personalen stämmer regelbundet av hur stämningen är i barngruppen
- pedagoger informerar barnens föräldrar om förskolans likabehandlingsplan på föräldramöten på hösten.
- pedagogerna planerar verksamheten så barnen kan ta till sig men även ha inflytande kring förskolans likabehandlingsarbete

På individnivå

- ansvarig pedagog kartlägger alla barn genom individuella samtal och IUP
- rektorn har ett speciellt ansvar vid akuta situationer av mobbning och annan kränkande behandling
- enskilda, allvarliga samtal genomförs omedelbart med de inblandade, med syfte att stoppa och förebygga eventuell fortsatt kränkande behandling
- uppföljningssamtal skall planeras, genomföras och utvärderas med inblandade parter så länge det är nödvändigt
- föräldrarna skall alltid informeras om det inträffade
- tydliga överenskommelser skall slutas med barn/förälder och ansvarig förskollärare samt rektorn.
- grova överträdelser kan leda till polisanmälan efter beslut av förskolans ledningsgrupp

Förebyggande och aktiva åtgärder för likabehandling

Förskolans arbetsmetoder innebär att vara närvarande och medforskande, det gör att vi snabbt kan se och förebygga särbehandling och kränkningar.

Pedagogens professionalitet är viktigt och alla ska möta varje enskilt barn. Pedagogerna ska lokalisera vilka sammanhang som är mest sårbara och upplysa varandra när något är fel. I verksamheten ska det finnas ett öppet klimat där det är tillåtet att påpeka brister och förhållningssätt och därigenom hjälpa barnet. Värdegrundsfrågor ska diskuteras på pedagogmöten och i mindre grupper.

Pedagogerna som arbetar med de yngsta barnen ska arbeta utifrån en småbarnspedagogik där det konkreta förhållningssättet är en grundläggande metod. De äldre barnen arbetar kontinuerligt med vänskap och hur en bra kamratrelation ska vara. Vid konflikter pratar vi om hur det känns för den som fått ont. Att fördjupa sig lite mer i den känslan och handleda barnet till att sedan säga/göra förlåt på ett

respektfullt sätt. Genom detta kan barnet känna igen och lokalisera sin egen känsla, känna med någon och ha inlevelse i någon annans känslor. På så sätt lär barnen sig att ta ansvar för sina handlingar.

Detta stärker den empatiska förmågan och med den en ökad förmåga att förstå och tolka andra människor. Då minskar risken för diskriminering och kränkande handlingar.

Ansvar: alla anställda på förskolan, ytterst rektorn.

Åtgärder organiserade under läroplanernas rubriker

Förskolans förebyggande och aktiva åtgärder utgår från huvudrubrikerna i Lpfö98. Inom verksamheten skall vi bedriva ett aktivt och målinriktat arbete för att förhindra och motverka alla former av kränkande behandling mellan:

Barn/barn	Barn/vuxen	Vuxen/barn	Vuxen/vuxen
-----------	------------	------------	-------------

Förskolan skall genomföra kraftfulla förebyggande åtgärder utifrån den egna organisationens struktur inom följande områden:

Normer och värden

"Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem". Lpfö98/16, 2.1 Normer och värden (sid 8)

Mål:

- Samtliga pedagoger och vårdnadshavare skall ha god kännedom om arbetet med likabehandling på förskolan.
- Alla barn ska få möjlighet att visa solidaritet och stimulans till samspel och få hjälp att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra.

Så gör vi:

- Avsätter tid vid läsårsstarten där man gemensamt går igenom och diskuterar innehållet i likabehandlingsplanen samt utvärderar arbetet och upprättar den.
- Presenterar likabehandlingsplanen på samverkansgrupp.
- Samtliga barn skall uppleva sig bli respektfullt bemötta samt känna trygghet och arbetsro i förskolan.
- Dagligt arbete i barngrupperna kring kamratskap och trivsel i förskolan.
- Samtliga vuxna ska bli respektfullt bemötta och känna trygghet på arbetsplatsen.
- Likabehandlingsplanen ska finnas på hemsidan.

Ansvar: alla anställda på förskolan, ytterst rektorn.

Utveckling och lärande

"Verksamheten ska bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själva och sin omvärld.

Den ska utgå ifrån barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter" Lpfö 98/16 2.2 Utveckling och lärande (sid 9)

Mål:

- Pedagogerna skall samarbeta för att erbjuda en god miljö för utveckling, lek och lärande där gemensamma regler upprättas och respekteras. Varje barn ska få ansvar utifrån sin ålder.

Så gör vi:

- Pedagoger ska vara goda förebilder genom att respektera förskolans gemensamma regler.
- Upprätta gemensamma regler tillsammans med barnen.
- Genom planerad verksamhet ge barn förståelse för demokrati.
- Pedagogerna ger barnen möjlighet att förstå hur egna handlingar kan påverka andra genom kontinuerligt arbete om vänskap och hur vi ska vara mot varandra.

Ansvar: alla anställda på förskolan, ytterst rektorn.

Barns inflytande

"I förskolan läggs grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de allt efter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan".

Lpfö 98/16, 2.3 Barns inflytande (sid 12)

Mål:

- Pedagogerna skall ge barn förståelse för att alla har ett lika värde oavsett bakgrund och visa på sambandet mellan inflytande och ansvar samt vilka värden som kännetecknar en demokrati.

Så här gör vi:

- Pedagogerna ansvarar för att barnen får delta i olika former av demokratiskt beslutsfattande.
- Pedagogerna skapar utrymme och uppmuntrar varje barn att uttrycka sina tankar och åsikter.
- Upprätta gemensamma regler tillsammans med barnen samt handleda dem att ta ansvar för egna handlingar.

Ansvar: alla anställda på förskolan, ytterst rektorn.

Förskola och hem

"Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt". Lpfö 98/16, 2.4 Förskola och hem (sid13)

Mål:

Samtliga föräldrar skall uppleva att vi gemensamt arbetar med barnens utveckling.

Så här gör vi:

- Regelbundna diskussioner om fostrans- och värdegrundsfrågor i den dagliga kontakten med vårdnadshavare.
- Utvecklingssamtal två gånger per läsår
- Diskutera värdegrundsfrågor i föräldragrupperna i samband med utvecklingssamtal.

Ansvar: alla anställda på förskolan, ytterst rektorn

Att upptäcka diskriminering och kränkning

Alla som arbetar på förskolan ansvarar för att i den dagliga verksamheten på olika sätt vara observant på hur förskolans barn och vuxna mår.

Så här gör vi:

- arbetar nära barnen kan därför snabbt se och upptäcka om något är fel
- observerar vem barnet leker med och hur, när vi gör observationer
- pedagogerna är närvarande i leken
- planera in teman om vänskap och kompisar
- arbetar för en god föräldrakontakt
- kartläggning via kundenkät där det kan komma fram hur barn mår på förskolan
- pedagogerna är uppmärksamma på förändringar i barns beteenden och har kontakt med föräldrar om detta
- på personalmöten och planeringsdagar diskuteras värdegrundsfrågor
- alla ska reagera på diskriminering eller kränkning, detta är allas ansvar

Ansvar: all personal på förskolan, ytterst rektorn

Att anmäla och utreda diskriminering och kränkning

Samtliga pedagoger på förskolan har skyldighet att rapportera misstanke om diskriminering eller kränkning. Vid misstanke lämnas anmälan till förskolechef.

Rutiner vid våldshandling som begåtts mellan barn

- Ansvarig pedagog, under ledning av rektorn, reder ut det inträffade enskilt med de inblandade parterna. Inget beslut om åtgärd meddelas barn/förälder av enskild pedagog innan rektorn informerats och fattat beslut i samråd med pedagog.
- Vårdnadshavaren kontaktas av pedagog eller förskolechefen för närmare information om det inträffade och informeras om eventuell soc.anmälan/polisanmälan och/eller andra påföljder, så snart beslut fattats.

Så här gör vi med barnen:

- utreder vad som hänt genom att kartlägga problemet
- ställer frågor som: Vad har hänt? Kan du berätta?
- hur känner sig de berörda parterna och hur kan vi gå vidare?

Så här gör vi vuxna:

- vuxna analyserar händelsen och vidtar åtgärder utifrån svaret
- Ansvarig/närvarande pedagog informerar alla inblandade barnens föräldrar, om vad som inträffat.
- händelsen dokumenteras skriftligen av närvarande pedagog

Ansvar: all personal på förskolan, ytterst rektorn.

Rutiner vid kränkande behandling vuxen gentemot barn

Samtliga av förskolans barn och föräldrar skall vid introduktion av förskolechefen/ansvarig pedagog informeras om de rutiner som gäller då barn upplever sig kränkt av en vuxen, nämligen:

- Pedagoger har ett speciellt ansvar vid akuta situationer av mobbning och annan kränkande behandling
- uppsöka rektorn och informera denne om det inträffade
- rektorn dokumenterar berättelsen och informerar företagsledningen för vidare åtgärd
- förskolechefen kallar berört barn med vårdnadshavare till samtal
- berörd pedagog kallas till samtal hos rektorn, allvarligt samtal genomförs omedelbart med alla inblandade, med syfte att stoppa och förebygga fortsatt kränkande behandling
- beslut om åtgärder (ev. polisanmälan) med anledning av det inträffade fattas av rektorn i samråd med företagsledningen
- i de fall utredningen resulterar i andra åtgärder informeras föräldrarna av rektorn.
- uppföljningssamtal skall planeras, genomföras och utvärderas av rektorn.

Vuxen – Vuxen

- Vuxna som upplever sig kränkta eller särbehandlade av kollegor ska i första hand tala med den berörda kollegan och berätta sin känsla, vilka situationer det gäller och hur hon önskar bli bemött.
- När ovanstående inte hjälper ska förskolechefen informeras och ge stöd till båda parter för att finna en lösning på situationen.
- Om situationen förblir olöst kan vi anlita utomstående expertis för utredning, stöd.

Ansvar: all personal på förskolan, ytterst rektorn

Uppföljning och utvärdering av åtgärder

Likabehandlingsplanen upprättas årligen på planeringsdagen.

På pedagogmöten tas beslut om vilka åtgärder som ska tas.

Ansvar: rektorn

HOT och VÅLD

Förebyggande och aktiva åtgärder i arbetet mot hot och våld.

- Alla pedagoger ska vara vaksamma, uppmärksamma och hjälpsamma.
- Barnen ska vara delaktiga i utformandet av gemensamma regler och förhållningssätt.
- Alla pedagoger ansvarar för en trygg överlämning till annan avdelning på förskolan.
- Pedagogerna ska bygga upp en god relation med föräldrar och andra berörda vuxna i barnets vardag och arbeta tillsammans mot alla former av hot och våld.
- Alla pedagoger ansvarar för att identifiera okända besökare som kommer in på förskolans område.

Ansvariga på förskolan

Rektorn är ytterst ansvarig och vi frånvaro följs en delegationsordning.

1. Tove Ryman rektor, tel. 08 570 340 60 el. 070 755 77 08
2. Lisa Liljeqvist tel. 08 570 332 30
3. Theresé Lidgren tel. 08 570 332 30

Akut telefonnummer till polis 112

Nackapolisen 11414

Tillbud

Ansvarig rektorn ska utan dröjsmål skicka anmälan samt tillbudsrapport till arbetsmiljöverket och kommunen.

Barnen på förskolan kräver alltid tillsyn och uppsikt.

Vid hot eller fysiska angrepp mellan barn och barn eller pedagog och barn har alla pedagoger ansvar att ingripa och avbryta angreppet. Händelsen rapporteras i båda fallen till rektorn som i sin tur tar kontakt med föräldrarna och därefter vidtar åtgärder. Alla som arbetar inom förskoleverksamhet och skola har anmälningsplikt till socialtjänsten.

Utomstående

Om utomstående person uppträder hotfullt eller våldsamt på förskolans område ska:

- Pedagogerna alltid uppträda lugnt och med varsamhet
- Närvarande pedagoger ska skydda förskolans barn och lugnt förflytta dem från riskområdet till säkrare plats
- Pedagogerna får aldrig ingripa fysiskt för att oskadliggöra den hotfulle
- Pedagogerna ska alltid ringa polis som tar över ansvaret
- Vid telefonhot (anonyma eller direkta) ska alltid rektorn eller annan ansvarig på förskolan informera polis för vidare åtgärder

Viktigt att tänka på vid provokation:

- Försök att behålla lugnet.
- Angreppet är oftast inte riktat mot dig personligen.
- Lyssna aktivt.
- Använd din yrkeskunskap.

- Skapa andrum.
- Hota aldrig själv.
- Håll dig till sakfrågan.
- Om du hör ljud eller annat från ett rum med tecken på hotfull situation, gå in i sällskap med någon annan.

Annat viktigt att tänka på:

- Ring 112 till Polisen
- Rektorn ska utan dröjsmål sätta sig in i vad som pågår och gå igenom händelsen med den som utsatts för hot och våld.
- Uppföljningsmöten ska planeras in.
- Arbetsskadeanmälan görs av den som utsatts för hot så snart som möjligt efter det inträffade.

NULÄGESANALYS: September 2018

Analysen är grundad på gruppdiskussioner vid pedagogmöten, analys av resultatet från Pilen enkäten samt vid olika diskussionsformer tillsammans med barnen. Med vårt verktyg, Läroplanen på Lådan, utvecklar och utvärderar vi vårt arbete kontinuerligt.

Arbetsmetoden har varierat lite beroende på barnens ålder och mognad. Med de yngre barnen (företrädesvis upp till ca 3 års ålder) är metoden dels att prata med barnen och samtidigt visa konkret hur man löser konflikter, delar med sig, gör förlåt mm, allt för att visa hur man är som en god kompis.

Med barnen från ca 2 1/2 års ålder har vi regelbundna "bra kompis -tema" med frågor och samtal om kamratskap, i samling eller i smågrupper. Vi talar kring bilder med olika känslouttryck om hur man känner sig och varför i olika situationer. Vi samtalar även kring hur vi kan hjälpa varandra att må bra och om vikten att berätta för en vuxen om man ser eller hör något som inte känns bra i magen. Vi läser sagor som knyter an till känslor.

Pedagogerna är uppmärksamma på hur lokalerna inne och utemiljön används av barnen så att de ska känna sig trygga att leka överallt. Vi värnar alltid tryggheten och är nära barnen.

När barnen har nått en mognad och förståelse pratar vi mer och låta barnen försöka lösa olika situationer själva. Vi samtalar även om att det är viktigt att ta hjälp av en vuxen om man inte klarar att lösa en situation själv.

Barn:

- Barnen har ett fint förhållningssätt mot varandra och oss vuxna.
- Pedagogerna arbetar aktivt med att leka med och vara nära för att stimulera det sociala samspelet.

Pedagoger:

- Pedagogerna får ibland frågor eller synpunkter från föräldrar som är svåra att bemöta, vi måste förbereda oss på att vår kundgrupp kan ha olika värderingar och vara beredda att möta dessa på ett professionellt sätt.
- Återkoppla och följa upp viktiga samtal.

Mål:

- Likabehandlingsplanen ska vara lättillgänglig för föräldrarna.
- Pedagogerna ska alltid arbeta med kamratregler och hur de fungerar bland barnen.
- Likabehandlingsplanen ska vara väl förankrad hos pedagogerna.

Åtgärder:

- Likabehandlingsplanen läggs ut på hemsidan.
- Ha en fast punkt på mötesagendan där vi diskuterar värdegrundsfrågor.
- Ordna en anslagstavla där alla dokument finns samlade och är tillgängliga för alla föräldrar på förskolan.
- Arbeta fram kamratregler i respektive grupp tillsammans med barnen. I småbarnsgrupperna visar pedagogerna konkret kring lek och samvaro hur vi är som medmänniskor.
- Pedagogerna ser till att inom och utomhusmiljön är en trygg miljö.
- Genom olika observationsmetoder så ser vi hur barnen trivs.
- Genomgång av likabehandlingsplan vid planeringsdagen i september. Handlingsplanen ska vara ett levande dokument som ska finnas lätt tillgängligt på alla avdelningar.

NULÄGESANALYS: 1/9- 2018	HUR	NÄR	VEM ANSVARAR
MÅL			
<p>Vi vill att alla grupper har kamratregler.</p> <p>Konkretisera likabehandlingsplanen.</p> <p>Vid konflikthantering är vi nära och låter barnen få det stöd de behöver. Sätter ord på känslor som uppstår.</p> <p>Vi vill att alla barn ska våga säga ifrån när de känner sig orättvist behandlade. Vi vill att de ska känna att det är okej, att känslan aldrig är fel.</p>	<p>Vi samtalar och dramatiserar om hur man ska vara en bra kompis. Formar en kompisroll.</p> <p>Viktigt att denna är levande och ständigt utvecklas utifrån barnen och att vi tillsammans kommer fram till gemensamma regler i hur man ska bli/vara en bra kompis.</p> <p>Vi gör barnintervjuer och observationer. En kartläggning i barngruppen kring likabehandling.</p> <p>Vi lär barnen STOPP med handen. Vi låter alla barn komma till tals. I de yngre barnens</p>	<p>Augusti-september och för övrigt är detta något som vi ständigt arbetar med.</p> <p>När vi arbetar med "se mål" är dagligen, återkommande och vi arbetar med detta under hela året.</p> <p>Utvärderas med en regelbundet och är levande i vardagen.</p>	<p>Vi som arbetar på avdelningen är alla ansvariga för att likabehandlingsplanen efterföljs. Samt att målen eftersträvas.</p> <p>Förskolläraren har ansvar över arbetet i respektive grupp.</p> <p>Förskolechef har det yttersta ansvaret.</p>

<p>Pedagoger</p> <p>Att arbeta utifrån likabehandlingsplanen ska vara en naturlig del i vardagen. Och den ska vara väl förankrad hos alla.</p> <p>Vi går igenom likabehandlingsplanen för föräldrar på F-möten och enskilt. Vi tydliggör vårt arbete för föräldrarna genom att visa materialet som vi arbetar med i barngrupperna för att konkretisera. Dokumentet hänger synligt vid respektive grupprum.</p> <p>Är goda vuxenförebilder och möter andra som vi själva vill bli bemötta.</p>	<p>Genom att vi lyfter värdegrundsfrågor och att vi verkligen ifrågasätter varandra när vi brister, givetvis på ett respektfullt vis. Om man ser eller hör något kan man skriva upp en minnesanteckning och lyfta det på ett möte.</p> <p>Kompetensutveckling Läsa förskolans likabehandlingsplan så att man är väl förtrogen med denna.</p> <p>Anordnar föräldrafika i samband med pilenenkäten för att kunna svara på föräldrarnas frågor samt visa upp vårt arbete med barnen.</p>	<p>På samtliga pedagogmöten. En stående punkt för att stimulera värdegrundsdiskussioner.</p> <p>I stunder där det är aktuellt.</p> <p>Vid genomgång med nyanställd personal.</p>	<p>Alla pedagoger</p> <p>Förskolechefen har ett stort ansvar.</p>
--	---	--	---

Underskrifter: Datum för utvärdering och revidering av Likabehandlingsplan: 31/8-2018

Handlingsplan socialtjänstlagen

Förskolan / Skolan LÄR

Läsår 2018/2019

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

Förord

Vad säger lagen om anmälningsplikt?

Vad innebär detta i praktiken?

Anmälan vid misstanke att barn far illa

Anmälan vid misstanke om sexuella övergrepp och våld

Definitioner av barnmisshandel enligt barnmisshandelskommittén

Viktiga telefonnummer

Personal anställd inom verksamheter som berör barn och ungdomar omfattas av lagen om anmälningsplikt, socialtjänstlagen 14 kap.

Handlingsplanen "socialtjänstlagen" skall användas när någon personal misstänker att ett barn far illa är personal skyldig att agera enligt handlingsplanen. Denna skyldighet är personlig och kan inte överlåtas till någon annan.

All personal är skyldig att personligen sätta sig in i innehållet i denna handlingsplan. Kontroll av att alla satt sig in i planen görs via arbetslagets checklista i den systematiska arbetsmiljökontrollen i augusti varje år.

Information till föräldrar om anmälningsplikt sker vid första föräldramötet varje verksamhetsår då även information om plan mot kränkande behandling och annan viktig information sker.

Information till elever sker av mentor/klasslärare, förskollärare i samband med information om lagen om likabehandling och skolans och förskolans likabehandlingsplan. Informationen anpassas till barnens och elevernas ålder.

Arbetsledare ansvarar för att handlingsplanen uppmärksammas i början av varje verksamhetsår. Arbetsledare ansvarar för att nyanställd informeras om och får ta del av handlingsplanen.

Aktuell handlingsplan finns tillgänglig på Skolan LÄRs hemsida under fliken "blanketter" och "Socialtjänstlagen".

Vad säger lagen om anmälningsplikt?

14 kapitlet Socialtjänstlagen. Anmälan om missförhållanden.

Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd bör anmäla detta till nämnden.

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet fått kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

Myndigheter, befattningshavaren och yrkesverksamma som anges i andra stycket är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av skydd. (Uppgiftsskyldighet)

Vad innebär detta i praktiken?

Anmälningsplikt

Anmälnings- och uppgiftsskyldigheten bryter sekretesslagen och är absolut. Det finns alltså inget rum för överväganden hos den anmälningskyldige. Anmälningsplikten inträder redan vid **misstanke** om att barn far illa (lagen gäller barn och ungdom upp till 18 år). Misstanken kan vara baserad på andrahandsuppgifter. Anmälningsplikten kvarstår även om det pågår en utredning. Uppgiftsskyldigheten som anges i tredje stycket innebär att du som anställd är skyldig att lämna alla de uppgifter som kan vara av betydelse för socialtjänstens bedömning.

Vad skall anmälas?

Sammanfattningsvis kan det handla om att ett barn inte får sina grundläggande fysiska eller psykiska behov tillfredsställda, t.ex. att de är otillräckligt klädda, är ute sent på kvällarna, ofta lämnas ensamma eller visar tecken på att de inte mår bra. Se vidare definitioner på sida 7 – 8. Är du osäker på vad du ska göra, ring och konsultera socialtjänsten. Så länge du inte nämner barnets namn gör du ingen anmälan men i det ögonblick du talar om vem det gäller är socialtjänsten skyldig att ta det som en anmälan.

Vem skall anmäla?

Alla som arbetar inom verksamhet som berör barn och ungdom är skyldiga att anmäla till socialtjänsten om de i sitt arbete får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Skyldigheten omfattar all personal i verksamheten t.ex. lärare, vaktmästare, administrativ personal, lokalvårdare, kökspersonal, fritidsledare m.fl.

Vid en sådan anmälan kan du som anställd inte vara anonym och du kan inte delegera din anmälningsplikt, d.v.s. du kan inte lägga över anmälningsansvaret på arbetsledning eller skolans elevvård. Det kan däremot vara lämpligt att dela

på anmälningsansvaret, d.v.s. att fler skriver under anmälan. I de fall där fler har gjort iakttagelser och delar oron/misstanken ska anmälan göras tillsammans. Som privatperson, utanför tjänsten, gäller samma uppmaning som till allmänheten, d.v.s. att man bör anmäla misstankar om att barn far illa. Anmälan är inte bara en skyldighet, utan också en rättighet att hjälpa utsatta barn och familjer. Den privatperson som tar kontakt med socialtjänsten utan att säga sitt namn har rätt att vara anonym.

Hur görs en anmälan?

Anmälan skall ske skyndsamt. Anmälan kan ske muntligt vid en akut situation, per telefon eller vid personligt besök på socialtjänsten. Muntlig anmälan dokumenteras hos socialtjänsten och anmälaren skall få bekräftelse på att anmälan tagits emot. Muntlig anmälan bör kompletteras med en skriftlig anmälan. Se bifogad blankett. Redovisa endast fakta, vad som uttalats och observerats. Gör inte bedömningar eller slutsatser. För rutiner i Vindelns kommun, se sidorna 5 – 6. Om nya uppgifter tillkommer efter anmälan t.ex. information om att tidigare uppgifter varit felaktiga eller nya allvarliga misstankar uppstår, är man skyldig att informera socialtjänsten om detta.

Vad händer sedan?

Personal inom berörd verksamhet är skyldig att anmäla misstanke, därefter är det socialtjänstens ansvar att utreda. Socialtjänsten kan begära muntlig komplettering av en skriftlig anmälan. Socialtjänsten är en utredande myndighet och skall snarast träffa familjen och besluta om utredning skall inledas. Inleds utredning har socialtjänsten fyra månader på sig att utreda och besluta om eventuellt stöd till familjen. Om socialtjänsten utreder och föreslår insats kan familjen tacka nej. I de fall det blir aktuellt med tvångsåtgärder enligt LVU är det socialtjänsten som utreder och föreslår åtgärd men domstol som beslutar i ärendet.

Anmälaren har ingen rätt till insyn i utredningen och vad den resulterar i och det är därför viktigt att alltid göra en ny anmälan vid ny eller fortsatt misstanke. Socialtjänsten strävar efter att samverka med barnets nätverk men det måste alltid finnas samtycke från vårdnadshavarna för att återkoppling ska kunna ske.

Anmälan vid misstanke att barn far illa

1. Diskutera vid behov inkomna uppgifter/misstankar med arbetslaget och/eller med arbetsledning eller skolans elevvårdsteam. Gör en bedömning om socialtjänsten behöver ingripa akut till barns skydd eller inte. Vid akut situation har berörd personal skyldighet att agera på egen hand även om arbetsledning eller kollegor inte går att kontakta. Observera att särskilda rutiner gäller vid misstanke om sexuella övergrepp eller våld mot barn, se sida 6.

Ej akut situation	Akut situation
<p style="text-align: center;">↓</p> <p>2. Informera om möjligt barnet om att kontakt kommer tas med vårdnadshavare. Hänsyn bör tas till barnets ålder och mognad.</p> <p>3. Tag kontakt med vårdnadshavare, har barnet informerats bör denna kontakt ske så snart som möjligt. Informera om den oro som finns kring barnet och erbjud ett möte med berörd personal. Vid ett sådant möte bör, förutom vårdnadshavare, rektor eller arbetsledare, representant från elevvården och en eller två av berörd personal delta. Bedömning om barnet skall delta ska göras från fall till fall och särskild hänsyn tas till barnets ålder och mognad.</p> <p>4. Informera vid mötet om den oro som finns och/eller de iakttagelser som gjorts gällande barnet. Informera också om verksamhetens skyldigheter när det gäller anmälningsplikt. Erbjud vårdnadshavarna att göra anmälan tillsammans men säkerställ att personalens uppgifter kommer till socialtjänstens kännedom.</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>2. Informera om möjligt barnet att kontakt kommer tas med vårdnadshavare och socialtjänst. Bedömning om barnet skall informeras ska göras från fall till fall och särskild hänsyn tas till barnets ålder och mognad.</p> <p>3. Tag om möjligt kontakt med vårdnadshavare och informera om uppkommen situation och att kontakt kommer att tas med socialtjänsten.</p> <p>4. Ring ansvarig socialtjänst och lämna framkomna uppgifter. Informera om att skriftlig anmälan kommer att inkomma snarast. Notera namnet på socialsekreteraren som tar emot dina uppgifter.</p> <p style="text-align: center;">↓</p>

5. Skriv ner iakttagelse/berättelse i enlighet med blankett och sänd snarast till socialtjänst. Redovisa endast fakta, vad som uttalats och observerats. Gör inte bedömningar eller slutsatser. Gå om möjligt igenom anmälan med arbetsledning eller elevvårdsteam innan den skickas iväg.

6. Personal inom skolans verksamhet ska lämna en kopia på anmälan till skolsköterskan.

Anmälan vid misstanke om sexuella övergrepp och våld

Vid misstanke om att ett barn utsatts för sexuella övergrepp eller våld är det sannolikt att detta leder till en brottsutredning. För att inte försvåra eventuella utredningar är det viktigt att verksamhetens personal i första hand kontaktar socialtjänsten som i sin tur avgör hur kontakten med vårdnadshavare ska ske. Ovanstående gäller oavsett om den som misstänks för gärningen är nära anhörig till barnet eller inte. I de fall barnet vet om att anmälan kommer att göras ska berörd socialtjänst kontaktas innan barnet kan gå hem. Detta för att socialtjänsten ska kunna genomföra en skyddsbedömning gällande barnet.

1. Diskutera vid behov inkomna uppgifter/misstankar med arbetsledning/skolans elevvårdsteam. Bestäm vem som kontaktar socialtjänsten.

2. Ring ansvarig socialtjänst och lämna framkomna uppgifter. Informera om att skriftlig anmälan kommer att inkomma snarast. Notera namnet på socialsekreteraren som tar emot dina uppgifter.

3. Socialtjänsten gör utifrån dina uppgifter en bedömning av eventuellt skyddsbehov för barnet och beslutar hur kontakten med hemmet ska se ut.

4. Skriv ner iakttagelse/berättelse i enlighet med blankett och lämna snarast in till socialtjänsten. Redovisa endast fakta, vad som uttalats och observerats. Gör inga bedömningar eller slutsatser. Gå om möjligt igenom anmälan med arbetsledning eller elevvårdsteam innan den skickas iväg.

5. Personal inom skolans verksamhet ska lämna en kopia på anmälan till skolsköterskan.

Definitioner av barnmisshandel enligt barnmisshandelskommittén

Fysiskt våld

En vuxen person orsakar ett barn kroppsskada, sjukdom, smärta eller försätter barnet i vanmakt eller annat liknande tillstånd. Sådan barnmisshandel kan vara att den vuxna personen slår barnet med eller utan tillhygge, nyper, sparkar, knuffar, kastar, skakar, luggar, river eller biter barnet, trampar eller stampar på barnet eller tvingar in föremål i barnets mun. Fysisk misshandel är också att förgifta, bränna, skälla, riva, försöka dränka eller kväva barnet.

I flera former av sexuella övergrepp mot barn ingår fysisk misshandel dels för att tvinga barnet till underkastelse, dels som del av övergreppet. Som barnmisshandel räknas också det s.k. Münchausen syndrome by proxy. Detta syndrom innebär att en närstående till barnet, oftast modern, vid upprepade tillfällen söker vård för påhittade eller framkallade sjukdomar eller symtom hos barnet. I allvarliga fall framkallar föräldern själv symtomen, t.ex. kramper, kvävningssanfall eller förgiftning. Syndromet är svårt att upptäcka eftersom föräldern ofta ger intryck av att vara genuint orolig för barnet och ofta tycks samarbeta väl med hälso- och sjukvårdspersonalen. Eftersom kommitténs definition inbegriper alla vuxnas våld mot barn och inte enbart föräldrars, räknas t.ex. våld mot barn av en polis, lärare, ledare i frivillig verksamhet eller annan vuxen som fysisk misshandel.

Varje form av kroppslig bestraffning räknas som fysisk barnmisshandel.

Psykiskt våld

Psykisk barnmisshandel innebär att en vuxen person systematiskt eller oftast under lång tid utsätter ett barn för nedvärderande omdömen, nedbrytande behandling eller avsiktligt känslomässigt lidande. Det kan även vid allvarliga fall handla om en enstaka företeelse för att betecknas som misshandel.

Som psykisk barnmisshandel räknas t.ex. orimligt hårda bestraffningar, förlöjligande, kritik, hån, nedvärdering, avvisande, utfrysning, orimliga krav, påtvingad isolering från sociala kontakter och åldersanpassade aktiviteter eller konstant vägran att lyssna på barnets synpunkter.

Som exempel på nedbrytande behandling kan nämnas fostran till asocialt beteende eller kriminalitet. Vissa skadliga expositioner skall också ses som psykisk misshandel, t.ex. att barnet tvingas bevittna (se eller höra) våld i sin närmiljö eller leva i en miljö där våld eller hot om våld förekommer ofta.

Psykiskt lidande hos ett barn kan ta sig uttryck i skräck, ångest, glädjelöshet eller negativ påverkan av barnets självförtroende. I alla former av fysiska övergrepp mot barn, inklusive sexuella övergrepp, ingår psykisk misshandel.

Sexuella övergrepp

Sexuella övergrepp mot barn innefattar alla former av sexuella handlingar som påtvingas ett barn av en vuxen person. Sexuellt övergrepp innebär att den vuxna personen utnyttjar barnets beroendeställning, att handlingen utgår från den vuxna personens behov, att handlingen kränker barnets integritet, att handlingen sker mot barnets vilja eller är en

handling som barnet inte kan förstå, inte är moget för eller inte kan ge informerat samtycke till.

(Socialstyrelsens expertrapport "Sexuella övergrepp mot barn; definitioner och förekomst" 1999)

Lättare former av icke-fysisk kontakt som t.ex. verbala sexuella anspelningar, blottning inför barnet eller tittande på pornografisk film/video tillsammans med barnet kan vara både obehagliga och skrämmande för barnet. Fysisk kontakt som t.ex. sexuellt betonade smekningar av bröst eller könsorgan inklusive onani på den vuxna personen är andra vanliga förekommande handlingar bland vuxna personer, som utsätter barn för övergrepp. De allvarligaste formerna av sexuella övergrepp kan handla om fullbordade vaginala, anala eller orala samlag.

Kränkningar

Kränkning innebär att en vuxen person, oftast under lång tid, skadar eller äventyrar ett barns psykiska hälsa genom att i ord eller handling behandla barnet nedlåtande eller angripa barnets personlighet. Kränkningar (med flytande gräns mot psykisk barnmisshandel) kan exempelvis vara att på ett förnedrande sätt kommentera barnets utseende, språk eller begåvning; säga att barnet är odugligt eller att syskon är mycket sötare och mer framgångsrika, förolämpa barnet fysiskt eller verbalt inför kamrater eller vuxna, läsa barnets dagbok eller liknande. Fysisk och psykisk misshandel samt sexuella övergrepp innebär alltid att barnet kränks.

Fysisk försummelse

Fysisk försummelse innebär att en vuxen person, oftast under lång tid, skadar eller äventyrar ett barns fysiska hälsa eller utveckling genom att underlåta att garantera barnet godtagbar standard i fråga om fysisk omsorg. Bristande omsorg gäller alla aspekter av barnets fysiska hälsa och utveckling, dvs. hygien, kost och omvårdnad, årstidsanpassade kläder, möjlighet till vila och sömn, skydd och husrum, tillsyn, förebyggande hälsovård, medicinsk vård inklusive tandvård samt skydd mot olycksrisker och skadliga expositioner. Till skadliga expositioner räknas t.ex. att återkommande vara utsatt för skadligt hög bullernivå, vistas i miljöer med droganvändning eller hög alkoholkonsumtion.

Psykisk försummelse

Psykisk försummelse innebär att en vuxen person, oftast under lång tid, skadar eller äventyrar ett barns psykiska hälsa eller utveckling genom att underlåta att tillgodose ett barns grundläggande behov av t.ex. uppmärksamhet, tillhörighet, fostran, vägledning, stimulans och undervisning. Psykisk försummelse kan t.ex. vara otillgänglighet och känslomässig likgiltighet för barnet (med flytande gräns mot psykisk misshandel), underlåtenhet att ge barnet erfarenheter, att lära barnet vad som är rätt och fel och att se till att barnet får skolutbildning. Alla tänkbara aspekter av barns utveckling avses med definitionen, t.ex. fysisk, psykisk, beteendemässig, känslomässig, hälsomässig, social, moralisk, intellektuell och utbildningsmässig. Som barnmisshandel räknas även försummelse att respektera barnets rättigheter.

Viktiga telefonnummer

Socialtjänsten, Värmdö Kommun, växel	08 570 470 00
Jour	073 682 78 67
Polismyndigheten i Stockholms län, växel	08 401 60 00

Vid akut situation på kvällar och helger ring 112!

Krisplan

Förskolan
2018-2019

LÄR
-FÖRSKOLA
SKOLA

Upprättat 2018-08-31

INLEDNING.....	.....
VAD HÄNDER VID KRIS?	.....
TELEFONNUMMER TILL SOS ALARM, SJUKHUS OCH VÅRDCENTRALER	.....
LEDNINGSGRUPPEN OCH KRISGRUPPENS MEDLEMMAR	.....
HANDLINGSPLAN FÖR TÄNKBARA KRISITUATIONER.....	.....
Dödsfall elev	.....
Vid dödsfall i förskolan:.....	.....
Själv mord elev	.....
Elev som mister nära anhörig.....	.....
Dödsfall personal	.....
Begravning	.....
Stöd för personal.....	.....
Krisreaktioner.....	.....
ATT TÄNKA PÅ VID SAMTAL MED PERSONER I KRIS.....	.....
SAMTAL I GRUPPEN	.....
BOMBHOT MOT FÖRSKOLAN.....	.....
ALLVARLIGA OLYCKOR	.....
Akutåtgärder vid olycksplatsen	.....
BRAND.....	.....
När larmet går	.....
UTRYMNINGSPLAN	.....
BARN SOM FÖRSVINNAR FRÅN FÖRSKOLAN	.....
Barn som försvinner/smiter från förskolan, vid förflyttning eller vid utflykt	.....
RUTINER/BEREDSKAP I SAMBAND MED UTFLYKT UTANFÖR ORDINARIE SCHEMA.....	.....

Inledning

Vid svåra händelser är det av högsta vikt att ha en bra och tydlig beredskap. En förutsättning för ett gott arbete är att samarbetet i krisgruppen fungerar och att det finns en tydlig rollfördelning. Det krävs också regelbunden uppföljning av vidtagna åtgärder. Kunskap och övning är det bästa sättet att förbereda sig för en krissituation. Det är därför viktigt att diskutera vad som kan hända och hur man ska agera samt upprätta klara och kortfattade rutiner som all personal känner till. I detta syfte har denna krisplan upprättats där vi beskriver handlingsplaner för tänkbara krissituationer samt vanliga reaktioner vid kriser.

I planen finns aktuella telefonnummer som hela tiden är uppdaterade.

Vad händer vid kris?

Meddela din närmaste ansvarig. Vid behov sammankallas hela krisgruppen som består av :
Rektor Tove Ryman, Lisa Liljeqvist, Marie Skymbäck.

Telefonnummer till SOS alarm, sjukhus och vårdcentraler

SOS alarm	112
Astrid Lindgrens barnsjukhus	
Solna	517 700 00
Huddinge	585 800 00
Karolinska sjukhuset	585 800 00
Södersjukhuset	616 10 00
Nacka närsjukhus	718 60 00
Sjukvårdupplysningen	1177
Skärgårdsakuten	
Gustavbergs vårdcentral	718 73 20
BUP Nacka	514 528 00
Räddningstjänsten Värmdö	570 470 00
Polisen i Nacka	114 14
Församlingspräst/kyrkoherde	570 380 50
Jourtelefon	570 380 62
Värmdö kristeam/ socialjour	070-657 12 10
Krisinformation finns på Värmdös hemsida www.varmdo.se	

Ledningsgruppen och krisgruppens medlemmar

Vid akuta fall kontakta i första hand förskolechef Tove Ryman. Vid kris sammankallar Tove Ryman förskolans ledningsgrupp.

	Telefon arbete	Mobil
Tove Ryman	570 340 60	070- 755 77 08

Förskolans Pedagogisk ledningsgrupp:

Lisa Liljeqvist	570 332 30	070-857 76 99
Therese Lidgren	570 332 30	073- 663 01 59

Skolsköterska:

Karin Kinert	076-324 90 88
--------------	---------------

Skolsköterskan har mottagning på onsdagar på skolan LÄR.

Ledningsgruppen informeras om vad som har hänt. Om rektor inte är anträffbar skall någon annan i ledningsgruppen kontaktas.

Handlingsplan för tänkbara krissituationer

Dödsfall barn

Vid dödsfall i förskolan:

- Medicinsk första hjälp.
- Förstahjälpen av personal vid förskolan
- Ambulans och polis tillkallas. Förskolechef underrättas. Det är viktigt att någon från personalen stannar hos barnet.
- Förskolechef samlar ihop krisgruppen.
- Krisgruppen underrättar familjen:
Om olyckan/dödsfallet (vid dödsfall krävs tillstånd från polisen) om skolans vidare åtgärder,
informera de övriga barnen om vad som har hänt,
om besök på sjukhus (vid olycksfall utan dödlig utgång), om jordfästning.

Krisgruppen informerar övriga personal:

- Om fakta kring händelsen.
- Om vilka stödåtgärder som satts in.
- Om planer för vidare åtgärder.

Allmänt

Tala så öppet och konkret som möjligt om vad som hänt. Låt eleverna komma till tals. Förskolechef/annan personal ombesörjer att inget barn kommer hem till tom bostad. Flaggning: när samtliga grupper underrättats hissas flaggan på halv stång.

Informera föräldrar. Förskolechef ansvarar för att samtliga föräldrar/vårdnadshavare i den drabbade gruppen underrättas. Vid dödsfall i förskolan ordnas föräldramöte snarast. Minnestund hålles helst dagen efter. Eventuellt kan präst medverka. Det är viktigt att först, om möjligt, tala med en anhörig till barnet om innehållet i minnestunden. Ansvarig personal för gruppen måste få mycket stöd. Låt barnen bearbeta det som hänt, t ex på samlingar.

Själv mord elev

Själv mord väcker djupa frågor om liv och död, livets mening, skuld och skam. Det är därför extra viktigt att tänka igenom hur budskapet om dödsfallet/dödorsaken skall framföras.

Obs! Om anhöriga ej ger sitt tillstånd till att man får meddela klasskamrater och personal om orsaken till dödsfallet måste detta respekteras.

Barn som mister nära anhörig

Kontakt tas med familjen. Familjen avgör, om detta är möjligt, vem som skall informeras och hur det ska gå till. Ansvarig pedagog eller annan viktig person informerar personalen och barnets kamrater. Respektera barnet och dennes anhörigas önskemål.

Dödsfall personal

Förskolechef/någon i ledningsgruppen underrättar anhöriga till den avlidna. Ledningsgruppen sammankallas. Personalen samlas till information i personalrummet. Beslut fattas om vem som har ansvar för olika kontakter och praktiska åtgärder.

Begravning

De anhöriga skall alltid tillfrågas om de önskar att arbetskamrater/barn skall delta på begravningen. Förskolechef kan tillsammans med den avlidnes familj formulera en skriftlig inbjudan som skickas hem till arbetskamraterna/barnen. Förskolechef beslutar om blommor till den avlidnes begravning. På begravningsdagen skall flaggan hissas på halv stång och man hedrar den avlidne med en tyst minut.

Om barn skall delta på en begravning bör man diskutera i gruppen om vad som kommer att ske. Om det är ett barn som har avlidit skall ansvarig personal på begravningsdagen hålla gruppen samlad. Barn som känner behov av att vara tillsammans med sina föräldrar bör få lov till det.

Stöd för personal

Det är viktigt att i samband med någon krissituation på förskolan beakta personalens behov av stöd. Vid större olyckor eller katastrofer kan det bli aktuellt att kontakta kommunens kristeam.

Krisreaktioner

När man utsätts för en psykisk påfrestning är det vanligt att reagera med en psykisk krisreaktion. Om en händelse kommer plötsligt så inleds krisen oftast med en chock. Kris med inledande chock är en övergående process som kan ta olika lång tid att gå igenom.

Chockfasen

En chock kännetecknas med att man har svårt att förstå vad som har hänt, förvirring, hysteriska reaktioner, förtvivlan och olika kroppsliga symptom som t.ex. hjärtklappning, darrningar, yrsel och illamående.

Reaktionsfasen

Kännetecknas av sårbarhet, ångest, sömnproblem, sorg, depression, ilska, koncentrationssvårigheter, isolering och skam.

Bearbetningsfasen

Kännetecknas av att isoleringen bryts och personen vågar se framåt.

Nyorienteringsfasen

Kännetecken samma som vid bearbetningsfasen.

Framförallt när det gäller barn råder det stora individuella skillnader i hur krisreaktionerna kan se ut. Kännetecken hos barn i kris kan vara:

- Ångest
- Sömnsvårigheter
- Koncentrationssvårigheter
- Sorg och skuld känslor
- Ilska och vrede
- Olika kroppsliga symtom t ex magont, fantasier, starka minnesbilder, relationsproblem.

Att tänka på vid samtal med personer i kris

- Försök att inte trösta, hjälp istället att få sörja
- Vara nära och närvarande
- Lyssna aktivt, vara delaktig
- Sök gärna kroppskontakt
- Var inte rädd för gråten
- Svik inte, finns kvar, kom tillbaka
- Ge tid, låt personen äta det som hänt
- Var dig själv

Samtal i gruppen

Om det har hänt något som berör barnen är det viktigt att prata om händelsen i gruppen. Om möjligt bör man vara två personer som leder samtalen varav den ena bör vara en person som eleverna känner väl. Erbjud att finnas till hands när barnen behöver prata.

Bombhot mot förskolan

Rektor informeras och polis tillkallas. Information går ut att lokalerna utryms. Föräldrar underrättas.

Allvarliga olyckor

Akutåtgärder vid olycksplatsen

- Första hjälpen.
- Ambulans/brandkår tillkallas.
- Barnen hålls borta från olycksplatsen. Vuxna hjälps åt att trösta och lugna ner om det behövs.
- Informera ansvarig ledare omgående.
- Vuxen följer med ev. skadat barn till sjukhus om anhörig ej hunnit komma till olycksplatsen.
- Ansvarig ledare underrättar den skadades hem om olyckan.
- Vid olyckor med dödlig utgång underrättas familjen av sjukhus, polis eller präst.

- Krisgruppen sammankallas och beslutar om vidare åtgärder.
- Ansvarig ledare informerar personalen.
- Ansvarig ledare informerar gruppen och ser till att ingen kommer hem till ett tomt hus.
- Anhöriga som kommer till förskolan hänvisas till ett speciellt rum, där någon från ledningsgruppen/krisgruppen finns till hands.
- Föräldramöte hålls inom kort.
- Uppföljning: registrera eventuell frånvaro noga.
- Kontrollera om någon varit vittne till olyckan. Syskon, kamrater kan ha bevittnat olyckan.
- Olyckan bör diskuteras i gruppen. Polis kan bjudas in.
- Vid längre sjukhusvistelse och skador håller ansvarig pedagog eller annan lämplig person kontakt med hem och sjukhus.
- Ledningsgruppen/ krisgruppen finns till hands.

Brand

Den som upptäcker branden ringer brandkåren samt ser till att någon annan vuxen "larmar" huset.

När larmet går

- Lokalerna utryms omedelbart enligt utrymningsplanen.
- Se över alla utrymmen.
- Alla samlas vid uppsamlingsplatsen.
- Ansvarig personal ser till att alla kommer ut.
- Ansvarig personal ser omedelbart över närvarolistorna.
- Föräldrar/vårdnadshavare underrättas.
- Alla grupper informeras genom ansvarig personal.
- Personal ser till att inget barn kommer hem till en tomt hem.

Utrymningsplan

Personal från respektive grupp ansvarar att gruppen tar sig till uppsamlingsplatsen som är stora klätterställningen ute på gården.

Barn som försvinner från förskolan

Barn som försvinner/smiter från förskolan, vid förflyttning eller vid utflykt.

- Om inte barnet påträffas inom tio minuter bör man organisera letandet.
- En personal stannar i huset eller nära där försvinnandet skedde. Personalen ska vara anträffbar på telefon eller mobil.
- Ett antal personer som känner barnet väl undersöker platser dit man kan förvänta sig att barnet gått: hemmet, andra attraktiva eller populära platser. De som letar efter barnet skall vara anträffbara på mobil.
- Om barnet inte kommer tillräta inom en halvtimme, kontaktas föräldrar och man samråder med polisen.
- Om barnet försvinner under andra omständigheter, ta reda på vad som har hänt och varför.
- Krisgruppen sammankallas och beslutar om åtgärder.
- Närmast ansvarig kring barnet kallas också till krisgruppens möte.
- Kontaktperson utses för samverkan med familj och polis.

Rutiner/beredskap i samband med utflykt utanför ordinarie schema

- Ta med sos-listan
- Meddela övrig personal vart man ska åka och när man beräknas komma tillbaka.
- Ta med första hjälpen/förbandskudde.
- Om möjligt ta med mobiltelefon.
- Om det finns barn i gruppen som kan behöva livsnödvändig medicin skall detta medtagas.

Årsplanering för Förskolan Gustavsberg 2018-2019

Månad	Förskolechef/Rektor	Skyddsombud	Förskollärare	Arbetslag
Augusti	<ul style="list-style-type: none"> Systematiskt kv.arbete Kvalitetsredovisningen Systematiskt kv.arbete baserat på det mätbara blicka framåt. Samtal med nya föräldrar i samband med inskolning 		<ul style="list-style-type: none"> Inskolningar Systematiskt kv.arbete baserat på det mätbara Barnskötare möte 	<ul style="list-style-type: none"> Inskolningar Systematiskt kv.arbete baserat på det mätbara
September	<ul style="list-style-type: none"> Planeringsdag Föräldramöte med gemensamt tema för alla grupper utom 5-årsgruppen som fokuserar på förskola-skola och överlämningsplan Reflektion Läroplanen på Lådan Redovisning systematiska kv.arbete/Förskolans insända kvalitetsredovisning för året innan. Nulägesanalys/grupp och enheten 	<ul style="list-style-type: none"> Skyddsronnd Barnskyddsronnd Allergironnd Brandövning endast personal 	<ul style="list-style-type: none"> Planeringsdag Inskolningssamtal/uppföljning Genomgång av redovisning av systematiskt kv.arbete Nulägesanalys/grupp 	<ul style="list-style-type: none"> Planeringsdag Inskolningssamtal Vecka 39 Lär-loppet Föräldramöte Upprätta likabehandlingsplan Genomgång av redovisning av systematiskt kv.arbete Nulägesanalys/grupp Reflektion Läroplanen på Lådan Utvärdera alla planer i styrdokument
Oktober	<ul style="list-style-type: none"> Reflektion Läroplanen på Lådan 		<ul style="list-style-type: none"> Grupp planeringsmöten inför Individuella barnsamtal i respektive grupp Barnskötare möte 	<ul style="list-style-type: none"> Fotografering (boka nästa år samtidigt) FN Vecka v 43 Höstlov Höstfest/maskerad Utvärdera höstlov Grupp, planeringsmöte för att samtala kring gruppens barns förmågor och behov Reflektion Läroplanen på Lådan
November	<ul style="list-style-type: none"> Utvecklingssamtal för personalen Reflektion Läroplanen på Lådan Samt förskolans traditioner, möten m m. Diskuteras Skapa ny mötesagenda för vår 			<ul style="list-style-type: none"> Fars dag V 47 Adventspynta Reflektion Läroplanen på Lådan
December	<ul style="list-style-type: none"> Planera för julen, stängning och hur behov finns av omsorg. Halvårsutvärdering genom Läroplan på lådan gruppvis. 		<ul style="list-style-type: none"> Individuella utvecklingssamtal Barnskötare möte 	<ul style="list-style-type: none"> Lucia jullov Beställningar inför VT Halvårsutvärdering (läroplan på lådan)
Januari	<ul style="list-style-type: none"> Förbered vårens möten Reflektion Läroplanen på Lådan Belys kundundersökningens värde Revidera planer, dokument skriftligt Kundundersökning delas ut kö, erbjudanden 	<ul style="list-style-type: none"> Skyddsronnd Brandövning endast personal 	<ul style="list-style-type: none"> Uppdatera ansvarsområden Kundundersökning och information om denna 5 årsgrupp tar kontakt med skolan inför övergång till förskoleklass (besök, faddrar, schema, osv.) 	<ul style="list-style-type: none"> Julgransplundring Planeringsdag för hela enheten LÄR Kundundersökning/föräldrafika Reflektion Läroplanen på Lådan
Februari	<ul style="list-style-type: none"> Reflektion Läroplanen på Lådan 		<ul style="list-style-type: none"> Barnskötare möte 	<ul style="list-style-type: none"> sportlov Barnens Vasalopp Alla Hjärtans Dag Reflektion Läroplanen på Lådan
Mars	<ul style="list-style-type: none"> Utvecklingssamtal för personal Intervju av personal inför nästa läsår Reflektion Läroplanen på Lådan 			<ul style="list-style-type: none"> Utvärdera sportlovet Våffeldagen Reflektion Läroplanen på Lådan
April	<ul style="list-style-type: none"> Kundundersökningen utvärderas steg.1 Reflektion Läroplanen på Lådan 		<ul style="list-style-type: none"> Barnskötare möte 	<ul style="list-style-type: none"> Grovplanera Påsklov Utvärdera påsklov Utvärdera kundundersökningen Reflektion Läroplanen på Lådan
Maj	<ul style="list-style-type: none"> Läsårskalendarium för nästa läsår Reflektion Läroplanen på Lådan 		<ul style="list-style-type: none"> Föräldramöte för blivande förskoleklass på skolan. Introduktionsmöte till nya småbarns föräldrar inför höstterminen 	<ul style="list-style-type: none"> Beställningar inför ht. Infomöte nya småbarn och blivande 3 årsgrupp Reflektion Läroplanen på Lådan Förskolans Dag Mors dag Inskolning för "ny 3-årsgrupp", vid behov Avslutningsfest för 5-åringar
Juni	<ul style="list-style-type: none"> Förbereda ht-planeringsdag Sommarplanering Förbereda redovisning av systematiskt kval.arb med utvärdering Läroplanen på Lådan 	<ul style="list-style-type: none"> Lekplatsbesiktning 	<ul style="list-style-type: none"> Läsårsavslutning Barnskötare möte 	<ul style="list-style-type: none"> Planera sommarlovet Midsommar Halvårsutvärdering (läroplan på lådan) Nationaldagen Visa läsårsdata för nästa läsår/grupp Stämma av schema för nästa termin